

Møte torsdag den 13. desember 2007 kl. 18.56

President: S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n

D a g s o r d e n (nr. 11):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av DNA-registeret) (Innst. O. nr. 23 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 19 (2006-2007))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeerstatning (gjennomføring av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon) (Innst. O. nr. 6 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 73 (2006-2007))
3. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (avgrensning dokumentinnsyn og provføring) (Innst. O. nr. 13 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 76 (2006-2007))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene) (Innst. O. nr. 7 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 78 (2006-2007))
5. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) (Innst. O. nr. 25 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 10 (2007-2008))
6. Referat

Presidenten: Presidenten vil gjere framlegg om at det blir valt ein setjepresident for Odelstingets møte i dag og i morgon – og ser det som vedteke.

Presidenten vil gjere framlegg om Marit Nybakk. Andre framlegg ligg ikkje føre, og Marit Nybakk er samrøystes vald som setjepresident for møta i Odelstinget i dag og i morgon.

S a k n r . 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av DNA-registeret) (Innst. O. nr. 23 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 19 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 65 minutt, og at taletida blir fordelt slik:

Arbeidarpartiet 20 minutt, Framstegspartiet 15 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjevne høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalarane frå partigruppene og inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjerin- g a i n n a f o r d e n f o r d e l t e t a l e t i d a .

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Thomas Breen (A) [18:57:40] (ordfører for saken): Som vi ble enige om i Stortinget før i dag, skal denne debatten, foruten det framlagte lovforslaget, omhandle Dokument nr. 8:61. Jeg mener at lovsaken har en så omfattende og bred tilnærming, hvor også det som tas opp i Dokument nr. 8-forslaget, berøres, at jeg finner det naturlig at jeg, som saksordfører for begge de to sakene, holder et innlegg hvor jeg har en generell tilnærming til begge sakene.

Men aller først vil jeg si at dette kommer til å bli en av de viktigste dagene i Odelstinget denne sesjonen. Jeg er stolt av å være en del av det teamet som krysser av punkt for punkt i regjeringserklæringen på justisdelen. Vi holder det vi lovte. Vi har en regjering som er handlekraftig og leveringsdyktig.

Grunnen til at jeg sier at denne dagen vil være en av de viktigste i denne sesjonen, er at det lovforslaget vi kommer til å vedta her i dag, vil være helt avgjørende for at politiet skal kunne oppklare mer kriminalitet, både den alvorlige, grove kriminaliteten og det som vi kaller hverdagskriminaliteten. Jeg mener at det er helt avgjørende for å opprettholde tilliten til det sivile maktapparatet at vi klarer å øke oppklaringsprosenten.

Det er slik i dag at vi har en høy oppklaringsprosent for de alvorligste forbrytelsene, mens vi har en altfor lav oppklaringsprosent for de mindre alvorlige forbrytelsene, som f.eks. vinningsforbrytelser. Der har tallet de siste årene ligget på rundt 20 pst. i oppklaring, og det er for lavt. Selv om dette ikke er av den alvorligste typen kriminalitet, oppleves det som skremmende og krenkende for dem som blir utsatt for den.

Det er i denne sammenhengen grunn til å være optimist med hensyn til å få en betydelig høyere oppklaringsprosent med utvidelsen av bruk av DNA. Tall fra England viser at oppklaringsprosenten økte fra 14 pst. opp til 45 pst. i saker der man kan knytte DNA-spor opp mot et DNA-register. Jeg håper sterkt på en slik økning også her i Norge.

Jeg vil bruke litt av mitt innlegg til å forklare hva vi faktisk gjør med dette forslaget. Vi skal altså utvide adgangen til å registrere DNA-profiler i et identitetsregister. Med DNA-profil i denne loven menes det en analyse av biologisk materiale, som f.eks. hår eller spytt, for å fastslå en persons identitet. Det er viktig å si i denne sammenheng at vi ikke skal lagre noe av det biologiske materialet. Dette har vært et av de punktene hvor det har vært en uenighet i forarbeidet til loven. Men i og med at vi nå ikke kommer til å lagre biologisk materiale, må man kunne si at det ikke er noen prinsipiell forskjell mellom dette registeret og det som i dag kalles fingeravtryksregisteret. DNA-profilen kan altså betegnes som et genetisk fingeravtrykk.

Vi senker terskelen slik at man i loven legger opp til at alle som kan risikere frihetsstraff, i prinsippet kan regis-

teres i identitetsregisteret. En samlet komite er allikevel glad for at Regjeringens lovforslag legger opp til at det utarbeides retningslinjer for hvem som bør registreres. Komiteen mener at det ikke er naturlig å innlemme alle typer lovbrudd som kan medføre frihetsstraff, i registeret. Eksempler på dette kan være brudd på vegtrafikkloven.

Videre er komiteen godt fornøyd med at lovforslaget også legger opp til at det skal være en sentral finansiering for bruken av DNA-analyser. Det er viktig at et så sentralt verktøy for å oppklare mer kriminalitet ikke skal være en gjenstand for en økonomisk vurdering i hvert enkelt politidistrikt, slik det er i dag.

Et viktig spørsmål som har vært grundig debattert underveis i denne saken, er på hvilket tidspunkt man skal kunne registrere DNA-profilen i identitetsregisteret. Lovforslaget legger opp til at man først må ha en rettskraftig dom, eller at saken endelig er avgjort. Dette er komiteen helt enig i. Men dette har også en side som fører til at politiet i noen saker ikke vil kunne utnytte den kunnskapen som politiet allerede besitter, fordi det kan ta lang tid fra en sak starter, til det foreligger en endelig avgjørelse. Dette, sammen med de erfaringer vi har hørt om fra bl.a. Sverige, er bakgrunnen for at komiteen anmoder Regjeringen om å komme tilbake med en sak om å opprette et eget etterforskningsregister, slik at politiet enklere kan koordinere den informasjonen vi allerede besitter. Dette vil også være et effektivt verktøy i saker hvor gjerningspersonene er aktive i flere politidistrikter, og står bak mange saker, og det vil også være ressurs sparende for politiet. Jeg håper egentlig at statsråden kan gi noen signaler også med hensyn til denne merknaden i dag.

Det er en rekke regler og vilkår som er knyttet til lovforslaget. Eksempler på dette er regler knyttet til hvordan man kan søke i registeret, hvem som kan søke i registeret, sletting fra registeret og behandling av personopplysninger. Dette er regler som nå hjemles i straffeprosessloven og påtaleinstruksen. Komiteen er fornøyd med at Regjeringens lovforslag legger opp til at dette er regler som skal inkorporeres i den nye politiregisterloven, som det nå jobbes med. Dette vil også føre til at regler og instruks på sikt kommer inn i lovs form.

Hvis vi skal oppnå de mål som vi har satt oss med dette lovforslaget, er det avgjørende at politiet får økt opplæring, at vi øker analysekapasiteten, at vi kan få på plass nytt utstyr samt at vi bevilger penger til en sentral finansiering. Jeg mener det er særst bra at vi allerede har vedtatt dette. Mandag for en drøy uke siden bevilget vi 64 mill. kr til dette. Dette er penger som skal brukes nettopp til å øke analysekapasiteten ved Rettsmedisinsk institutt gjennom økt bemanning, utvidelse av lokaler og innføring av datastøtte for saksbehandling av DNA. Det er av avgjørende betydning at kommunikasjonen mellom politidistriktene og Kripes og Rettsmedisinsk institutt fungerer godt når både tilfanget av DNA-saker øker og kvalitetssikringstiltakene skal være intakte.

Som den våkne presidenten sikkert har lagt merke til, har jeg så langt ikke i innlegget framhevet noen uenighet mellom posisjon og opposisjon. Dette er fordi vi står samlet bak Regjeringens framlagte lovforslag. Men på et

punkt har det vært stor uenighet, og det går på hvem som skal utføre analyse av DNA i straffesaker. Her er det en reell uenighet mellom posisjon og opposisjon i komiteen. Det er også på dette punktet vi er uenige i Dokument nr. 8-forslaget fra Høyre. Posisjonen har i lovsaken skrevet inn en merknad sammen med Fremskrittspartiet, at vi på et prinsipielt grunnlag skal holde straffesakskjeden under offentlig regi. Regjeringspartiene mener at dette opplagt også må gjelde håndtering og analyse av DNA, fordi det har en så stor potensiell betydning i straffesaker. Ut fra dette har da Høyre klart å få til en merknad hvor de beskylder regjeringspartiene for å være mot et bestemt privat laboratorium i Stavanger-området. Dette finner jeg meget spesielt, siden vi ikke med et eneste ord har beskrevet dette miljøet eller andre private miljøer overhodet. Det er altså slik at man blir tatt til inntekt for meninger man ikke har, og det finner jeg høyst merkelig.

Men det jeg har lyst til å si i denne sammenheng, er at hvis vi får den samme utviklingen i Norge med dette lovforslaget som vi har sett i andre land, vil det være et sterkt økende behov for et «second opinion»-miljø også i straffesaker. Her tror jeg også de private aktørene vil få en økt etterspørsel fra forsvarssiden i straffesakene. Det har vi i posisjonen ingenting imot. Men det er altså en annen prinsipiell debatt enn at påtalemakten skal privatisere deler av bevisbehandlingen. Behovet for et «second opinion»-miljø sammen med behovet for en økt analysekapasitet samt muligheten for å få denne kompetanseutdanningen i Norge er bakgrunnen for at de rød-grønne justiskomite-medlemmene ber Regjeringen om å vurdere å opprette et slikt løp i forbindelse med Universitetet i Tromsø, fordi de allerede har gode utdanningsløp på andre typer DNA-bruk, som f.eks. medisingenetikk.

Avslutningsvis vil jeg få takke komiteen for godt arbeid i disse to sakene. Jeg er glad for at det er en samlet komite som stiller seg bak det framlagte lovforslaget fra Regjeringen, og jeg vil tilrå Odelstinget å gjøre det samme.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [19:06:04]: Representanten Breen har sagt klart at i forbindelse med denne lovendringen kommer det til å bli et økt behov for analysekapasitet, behovet vil iallfall dobles. Dette er noe RMI i dag ikke har kapasitet til – det er også regjeringspartiene helt enig i. Vi har i dag et laboratorium i Stavanger som har kapasitet, og i Rogalands Avis på lørdag uttalte representanten Breen at de «har ingenting imot GENA», og de er sikre på at med denne nye satsingen kommer GENA til «å få økt tilfang». Da er mitt spørsmål til representanten Breen: Hvilke tiltak vil Breen sette i gang for at f.eks. GENA, altså det laboratoriet som er akkreditert, kan få tilgang på analysekapasitet?

Thomas Breen (A) [19:06:57]: Jeg prøvde å belyse noe av problemstillingen i hovedinnlegget mitt nå. Det ene som sies der, er at vi allerede har bevilget 64 mill. kr på neste års budsjett for å bygge opp analysekapasitet ved

Rettsmedisinsk institutt. Jeg forklarte også hvorfor posisjonen mener det er av avgjørende betydning at bevisbehandling skal holdes i offentlig regi. Det er rett og slett et prinsipielt standpunkt i forhold til at straffesaksjeden skal være i offentlig regi.

Når det gjelder GENA-miljøet, er det naturlig å tenke seg at man får den samme utviklingen i Norge som i andre land som har innført tilsvarende lov, hvor det vil være en større etterspørsel etter en «second opinion» fra forsvarssiden. Det var den økningen jeg sa noen ord om i Rogalands Avis, som representanten tydeligvis har lest – at jeg så for meg at de også kunne få flere henvendelser.

André Oktay Dahl (H) [19:07:55]: Rettsmedisinsk institutt, RMI, pluss miljøet i Tromsø vil, slik flertallet sier det, gi tilstrekkelig samlet analysekapasitet i løpet av 2008. Kan representanten Breen definere hva som ligger i begrepet operativ når det gjelder miljøet i Tromsø? Oppfatter han det som tilstrekkelig at Tromsø eventuelt håndterer ca. 10 pst. av analysearbeidet, forutsatt at operativ da betyr at man har fått på plass lokale, kompetanse, akkreditering osv.

Og kan representanten Breen eventuelt garantere at tilstrekkelig analysekapasitet er på plass på RMI i løpet av 2008, hvis Tromsø mot formodning heller ikke klarer å håndtere de 10 pst. som de selv har sagt at de kan håndtere i løpet av 2008?

Thomas Breen (A) [19:08:39]: For det første har vi allerede bevilget penger til det på neste års budsjett. Der er det tatt høyde for 10 000 nye DNA-profiler. Det er tenkt at Rettsmedisinsk institutt i utgangspunktet skal håndtere den økningen, som altså er en dobling i forhold til dagens register.

Det flertallet i komiteen har påpekt, er at det vil være et økende behov noen år fram i tid. I Sverige fikk man en firedobling i løpet av de to første årene. Og det er i forhold til den utfordringen vi da har pekt på Tromsø-miljøet som et mulig alternativ, av to veldig viktige grunner: Den ene er at vi i Norge i dag ikke har noe utdanningsløp for rettsgenetikk. Vi må altså til England eller andre land for å få den kompetansen inn i Norge. Vi så en mulighet for å knytte medisingenetikken i Tromsø opp mot utdanningen i rettsgenetikk. Det kan også være sunt med et akademisk «second opinion»-miljø i tillegg til Rettsmedisinsk institutt, og det påpekte vi også i merknaden. Men det er altså ikke avgjort.

André Oktay Dahl (H) [19:09:51]: Jeg vil gjerne gjenta spørsmålet om hva man legger i begrepet operativ. Det sies fra flertallets side at Tromsø vil være operativ i løpet av 2008, og da vil jeg gjerne ha en klar definisjon på hva operativ betyr. Hvis man skal kunne regne Tromsø som operativ, betyr det at man skal ha lokaler og kompetanse på plass, og være akkreditert og klar til å foreta det nødvendige analysearbeidet?

Thomas Breen (A) [19:10:15]: Bakgrunnen for at vi sier det, er den høringen vi gjennomførte, ved standard

lovprosedyre. Der var det to personer fra Universitetet i Tromsø som sa at det de trengte for å bli operative for rettsgenetikk, var to personer som kunne ta et seksmåneders løp i England. De er allerede i dag medisingenetikere. Det var de som sa de kunne være operative i løpet av august. Så det er de opplysningene vi har basert oss på i den merknaden.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Solveig Horne (FrP) [19:11:11]: Jeg tenkte faktisk jeg skulle starte dette innlegget med å skryte skikkelig av Regjeringen. Fremskrittspartiet er utrolig glad for at denne saken nå har kommet til Stortinget, og med et slikt godt innhold.

For Fremskrittspartiet har dette lenge vært en viktig sak, og vi har fremmet forslag om dette tidligere uten å få gehør for det. Så igjen: Hvis noen skulle være i tvil, vil Fremskrittspartiet gi ros til Regjeringen som endelig har lagt fram dette forlaget.

Denne utvidelsen av bruken av DNA-register er et veldig viktig verktøy hvis politiet skal ha mulighet til å bekjempe kriminalitet. Det er viktig å få denne lovendringen på plass, slik at politiet får mulighet til å øke sin innsats når det gjelder DNA. En slik lovendring vil bidra til å oppklare flere kriminelle handlinger, forebygge kriminalitet og ikke minst skape et tryggere samfunn. Dette viser all erfaring fra andre land. Spesielt kan en i Storbritannia vise til at oppklaringsprosenten når det gjelder vinningskriminalitet, har økt betydelig.

Et viktig virkemiddel for å få denne loven til å fungere er finansieringen. Det er flott at Regjeringen i neste års budsjett har satt av 64 mill. kr til dette, men Fremskrittspartiet tror overhodet ikke at dette er nok. DNA-registrering må, slik Fremskrittspartiet ser det, fullfinansieres i framtiden hvis en skal få den ønskede effekten av lovendringen. På den måten vil en også få lik rettsikkerhet over hele landet. Slik situasjonen er i dag, er det økonomien i det enkelte politidistrikt som avgjør hvor mange DNA-prøver som blir tatt, og det er ikke holdbart.

Suksessen for å lykkes er at politiet har nok ressurser og kompetanse til å kunne innhente sikre spor. Uten det vil lovendringen ha liten funksjon. Alle vet at bevisene ikke kommer til politiet av seg selv.

Når Stortinget i dag vedtar denne lovendringen, og en har som mål å få effekt av økt bruk av DNA-registrering, må analysekapasiteten utvides. Situasjonen i dag er at analysearbeidet er en flaskehals. Tidligere statssekretær Anne Rygh Pedersen sa selv at hun ikke var fornøyd med dagens situasjon, og at politiet ofte måtte vente altfor lenge på svar.

Norge er i dag tregest i Norden på DNA-testing. Jeg tør ikke tenke på hvor lang ventetid det ville ha vært hvis ikke UDI hadde fått kjøpe sine tjenester hos private leverandører. Alle er kjent med at UDI i fjor utlyste anbudskonkurranse, og at de bruker et britisk laboratorium til DNA-analyser i saker om familieegjenforening.

Dette lovforslaget vil føre til en mangedobling av DNA-prøver i straffesaker, og vi vet at kapasiteten til å

analysere DNA-spor er sprengt. Den foreslåtte utvidelsen av DNA-registeret vil medføre et langt større behov for analysekapasitet enn i dag, og spørsmålet mitt til statsråden er hvordan han har tenkt å håndtere dette.

Med et mål om økt bruk og raskere analyse mener Fremskrittspartiet det er nødvendig å åpne for at også andre akkrediterte laboratorier kan utføre analysedelen. Et slikt laboratorium, GENA, har vi i Norge i dag, og det kan være et supplement til RMI. Advokat Bernhard Halvorsen sa til Politiforum i juni:

«Norge har med dette fått sin første konkurrent til Rettsmedisinsk institutt, noe jeg tror både det offentlige, domstolene, advokater og andre er tjent med å hilse velkommen. Det er en viktig seier for rettsikkerheten at spisskompetanse på dette området, både hva gjelder analyse og sakkyndighet i retten – nå også kan leveres av andre.»

Da er det med forundring en hører Politiets Fellesforbunds leder Arne Johannesen uttale at han frykter private DNA-analyser. En skulle tro at politiet ville være opptatt av å oppklare kriminalitet så raskt og effektivt som mulig og ikke vente i flere måneder på DNA-svar, som de må gjøre i dag. Bare tenk på hvilken belastning det er for offeret å vente i flere måneder på å få et DNA-svar.

Rapporten fra prosjektgruppen, som er ledet av Bjørn Hareide, er interessant lesning uansett ståsted. I rapporten står det helt klart at en trenger en kortsiktig løsning nå til en har fått på plass kanskje ønsket organisering, og at når det gjelder DNA-analyser, bør en benytte eventuell ledig analysekapasitet i våre naboland.

Rapporten sier også at ved å åpne for bruk av private leverandører kan en sikre lav pris. Det vil bidra til at det blir enklere å innhente «second opinion», og sist, men ikke minst ved anbudsinnbydelse og kontrakter vil politiet og påtalemyndighetene ha mulighet til å fastsette konkrete krav til leverandøren, spesielt på kvalitet og effektivitet.

Fremskrittspartiet mener at både kompetansen og kapasiteten må styrkes i Norge. Vi mener det er viktig å sikre god kompetanse og nasjonal kunnskap på området rettsmedisin. Selv om Fremskrittspartiet mener en må åpne for at flere aktører kan utføre DNA-analyser, vil vi likevel slå fast at det er viktig å styrke RMI, og ikke minst å få RMI akkreditert.

RMI har hatt monopol på DNA til straffepoleien i 20 år. På den tiden har de ikke blitt akkreditert, selv om det stilles svært strenge krav til kvalitet for slike analyser.

RMI er også en del av Universitetet i Oslo, men har ikke tatt initiativ til å opprette et utdannelsesstilbud i rettsgenetikk, slik at man kan ivareta den nødvendige kompetansen man trenger nasjonalt.

RMI er ikke tilrettelagt som det moderne høykapasitetslaboratorium som må til for å kunne håndtere den mangedoblingen i DNA-analyser til politiet som ventes å komme fra neste år. RMI oppgir heller ikke å forberede seg på det som nå kommer, i motsetning til det Statens Kriminaltekniska Laboratorium i Sverige gjorde før tilsvarende lovendring i 2006.

Slike tilstander kan vi ikke ha, og derfor er det viktig at arbeidet med akkreditering av RMI vil bli prioritert. Det er viktig at Norge beholder kapasiteten og kompetansen innen rettsmedisin.

Det er ikke nok med politisk vilje og bevilgede penger på statsbudsjettet i 2008 til satsing på økt bruk av DNA-analyser for å nå målet om en effektiv kriminalitetsbekjempelse. Det er mangel på kvalifiserte laboratorietjenester for å gjennomføre denne store satsingen som blir flaskehalsen. Eller skal jeg heller si det slik: Det er mangel på vilje fra flertallsregjeringen til å benytte seg av andre laboratorier enn RMI.

Analysekapasiteten på DNA må utvides for å kunne ta imot og behandle det økte antallet med sporprøver som vil bli produsert etter den lovendringen vi får i dag. Med et mål om økt bruk og raskere analyse mener Fremskrittspartiet det er nødvendig å åpne for at også andre akkrediterte laboratorier kan utføre analysedelen. Derfor er det skuffende at ikke flertallspartiene stemte for forslaget i Dokument nr. 8:61 for 2006-2007 før i dag.

Den lovendringen vi står foran, er utrolig viktig, og vi går en utrolig viktig tid i møte det neste året. Det er derfor gledelig at en samlet komite står bak denne innstillingen og denne lovendringen. Så la nå ikke spørsmålet om hvem det er som skal utføre analysedelen, ødelegge. Vi må stå sammen for å bekjempe kriminalitet og la politiet få det verktøyet og de ressursene de trenger, og ikke minst sørge for at DNA-analyser blir testet så raskt som mulig av akkrediterte laboratorier, til det beste for politiet og ikke minst til det beste for offeret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thomas Breen (A) [19:18:54]: Det er slik at Fremskrittspartiet og posisjonspartiene har skrevet seg sammen om en prinsipiell merknad, hvor Fremskrittspartiet er enig med oss på prinsipielt grunnlag om at strafferettskjeden skal utøves i offentlig regi. Mitt problem med den merknaden er at den ikke henger sammen med merknaden hvor Fremskrittspartiet ønsker at bevisbehandling, som f.eks. håndtering av DNA-profiler, kan privatiseres, kan settes ut i privat regi.

Hva mener egentlig Fremskrittspartiet? Er det slik at de ikke ser på bevisbehandling i straffesaker som viktig nok til at det er en prinsipiell avklaring rundt det, eller er det i det hele tatt ikke en del av strafferettskjeden? Jeg ønsker at representanten kan avklare hva de egentlig mener i forhold til prinsippet om at strafferettskjeden skal være i offentlig regi.

Solveig Horne (FrP) [19:19:45]: Det er helt sant som Thomas Breen sier, at vi har skrevet oss sammen med flertallspartiene om en merknad når vi vil understreke at myndighetenes strengeste tvangsutøvelse skal være en offentlig oppgave.

Når det gjelder selve analysebiten, har Fremskrittspartiet ingen problem med at hvis det er et lovlig akkreditert laboratorium som kan utføre den biten, er det helt ok for Fremskrittspartiet.

Ingrid Heggø (A) [19:20:22]: Ein av hovudgrunnane til at ikkje vi går for å oppbevare dei biologiske prøvane, er at vi er redde for at dei skal verta bruka på forskning i framtida. Når vi har ein stor database over dømde kriminelle, kan nokon verta freista til å forska for å finna om ein finn felles ting som kjenneteiknar ein kriminell, f.eks. ein mordar.

Kva er Framstegspartiet sitt syn på slik forskning i dag? Dersom dei er imot, kvifor skal vi tru på at dei ikkje snur i denne saka, slik som dei som regel gjer etter ei lita stund i andre saker?

Solveig Horne (FrP) [19:21:00]: Vi har en lovending oppe til behandling i dag der det blir tatt stilling til om det skal tillates forskning eller ikke. Fremskrittspartiet står helt klart på den innstillingen som ligger til behandling her i dag. Vi kommer ikke til å forandre noe på den i denne omgang, og vi har ikke fått beskjed fra statsråden om at det kommer noen ny lovending de neste årene når det gjelder akkurat dette.

Thomas Breen (A) [19:21:33]: Jeg vil følge opp det svaret representanten Horne gav til meg på forrige spørsmål.

Du sier at dere er enig i på et prinsipielt grunnlag at straffesakskjeden skal være i offentlig regi, men så sier du samtidig at det er helt ok å privatisere analysedelen av DNA-profilen. Betyr det da at analysedelen ikke ses på som en viktig bevisbehandling?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå gjennom presidenten.

Solveig Horne (FrP) [19:22:04]: Den strengeste tvangsutøvelsen er en offentlig oppgave, men jeg vil også vise til det som skjer i England, der politiet sikrer spor, akkurat som man gjør i Norge. De leverer selve analysebiten ut til private laboratorier. De kan da kontrollere kvaliteten, og de har raskere levering på det enn det de har fra det offentlige.

Slik Fremskrittspartiet ser det, har vi ingen problemer med at selve analysebiten blir gjort av et annet laboratorium.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

André Oktay Dahl (H) [19:23:05]: Da kan jeg glede alle dem som ikke har fått sett håndball, med at vi vant 35–24 og er videre i semifinale – så er det gjort.

Saksordfører og deretter Fremskrittspartiet har redegjort godt for betydningen av at vi utvider det såkalte DNA-registeret og har klarlagt at det her er snakk om et rent identitetsregister som vil lette etterforskninger og vil kunne bidra til høyere oppklaring av kriminalitet, uten at verken regjering, fagmiljøer, høringsinstanser eller DNA-utvalget har funnet personvern hensyn mot som kan skape tvil om dette er rett og riktig å gjennomføre. Noen få har kommet med innvendinger underveis, men disse har først og fremst basert seg på antagelser, som igjen har basert

seg på en generell frykt og erfaring for at personopplysninger kan komme på avveie, eller en generell skepsis til at vi etterlater flere og flere opplysninger i helsevesenet, med mulighet for misbruk. Det siste er en debatt som Stortinget bør ta på alvor, ikke minst i forbindelse med personvernkomisjonens arbeid og forsikringsbransjen noe senere. Men det passer mindre bra i forhold til det som er saken her i dag.

DNA-avtrykket – om vi kan kalle det det – kan, som saksordfører var inne på, betegnes som den moderne form for fingeravtrykk og kan også sidestilles med det prinsipielt. Det er også grunnen til at komiteen enstemmig støtter lovteksten som den foreligger.

Jeg synes selve loven er et godt stykke arbeid fra denne regjeringens, flere regjeringers og stortingsflertallets side, og den vil være et viktig redskap for politi og påtalemyndighet fremover. Selv om gode ting ikke kan sies mange nok ganger, ser jeg liten grunn til å gjenta 90 pst. av saksordførers innlegg eller merknadene i innstillingen. Det er tross alt snart jul.

I forhold til ønskene for julen og det nye året, har hele komiteen de samme ønsker og intensjoner, nemlig at loven skal fungere etter sin intensjon, og at de millionene som allerede er vedtatt bevilget i budsjettet, skal bidra til at vi får økt bruk av DNA, raskere og bedre etterforskning og flere domfellelser. Det er også enighet om at det er viktig å legge til rette for såkalt «second opinion» for å gi en sunn, akademisk konkurranse.

Jeg synes det er grunn til å berømme regjeringspartiene for å ha støttet vårt forslag om dette i forhold til miljøet rundt Universitetet i Tromsø. Og som en selvfølgelig helt uhildet kommentar må det sies at den pågående kampen i Nordlys om hvilke representanter fra Nord-Norge som var først ute med nettopp det forslaget, foreligger fasiten på det i form av referatet fra Stortinget den 29. mars i år, hvor forslag om dette ble fremmet av representantene Aspaker, Høie og meg. Først nylig kom det til uttrykk også fra regjeringspartienes side, men poenget er uansett at det er bred enighet nå om at det er viktig å utvikle «second opinions», og da også i Tromsø.

Spørsmålet er imidlertid om denne samstemte politiske viljen i form av 64 mill. kr og den loven som vedtas i dag, rent faktisk vil føre til det vi alle ønsker. Miljøet i Tromsø oppgav at de kunne være operative i 2008, noe det er lov å håpe på. Men det er også grunn til å stille spørsmål, ikke minst etter replikkordvekslingen med saksordfører i stad, om hvordan Regjeringen har tenkt å følge opp det, for i begrepet «operativ» legger i hvert fall vi til grunn at akkrediteringsarbeid skal gjennomføres, kompetansebygging må skje, og forberedelser må skje, slik at håndtering av analyser kan skje i hvert fall i løpet av 2008 for at miljøet skal kunne betegnes som operativt.

Flertallet forutsetter at kombinasjonen RMI og Tromsø skal være nok for å håndtere det økende prøvetilfanget som vil komme på grunn av dagens lovutvidelse. Jeg registrerer at regjeringspartiene ikke kan garantere for at Tromsø kommer i drift i 2008, og heller ikke har noen særlig formening om det er nok at Tromsø eventuelt dekker 10 pst. og kun Nord-Norge i sin del av arbeidet, med

de køene og den saksbehandlingstiden man allerede har i dag, før vi utvider DNA-registeret.

Jeg hadde egentlig bedt om saksordførers kommentar til dette og hadde tenkt å stille spørsmål om det, men jeg fikk vel egentlig svar i replikkadgangen, at det har ikke regjeringspartiene tenkt på. Man har solgt til Nordlys, men egentlig ikke tenkt noe spesielt på det.

Men jeg har en utfordring, og det er ett spørsmål jeg kunne tenke meg å stille til regjeringspartiene: Hvis vi f.eks. forutsetter at GENA i større grad enn i dag blir offentlig eid, vil da regjeringspartiene kunne tenke seg å bruke dette miljøet for å gjennomføre intensjonene i loven? Sånn som flertallsmerknadene nå fremstår, kan de oppfattes som en litt kunstig opphøyning av kvaliteten på forskning utført ved landets universiteter og en underkjennelse av de naturvitenskapelige forskningsinstitusjonene i resten av Norge, også dem i offentlig eie.

Jeg registrerer da at flertallet oppfatter det som problematisk at GENA, som driver med analysearbeid, er privateid. Jeg ber om svar på om saksordføreren og statsråden kan garantere at det foreligger tilstrekkelig analysekapasitet i Norge fra neste år av, uten at man må søke til utlandet, eller om man underveis kan være villig til å bruke laboratorier som f.eks. GENA i en overgangsperiode, kanskje kjøpe seg opp i GENA slik at det blir offentlig eid, og disse prinsipielle motforestillingene eventuelt blir borte – til beste for politi, påtalemyndighet og publikum.

For Høyre er det ikke noe ideologisk poeng at analysemiljøer skal være verken privat eller offentlig eid, såfremt kvalitet, rettssikkerhet og faglig standard er avgjørende. For Stortinget er det ukjent hvordan RMI ligger an i forhold til forberedelsene til en mulig flerdobling i oppgaver fra 2008, og hvordan de ligger an i forhold til å bli akkreditert. Vi er nødt til å finne løsninger som gjør at vi bruker de samlede ressursene mer effektivt. Vi må kutte i unødvendig bruk av varetektsfengsling, og det må finnes faglige korrektiver som øker rettssikkerheten – og det må skje nå. Det forutsetter at Stortinget får seg forelagt fakta som hvor mye det koster ved RMI, antall og typer rettsmedisinske erklæringer og produktivitet. I rapporter til politidirektøren er f.eks. ikke RMIs produktivitet kartlagt overhodet. Da lurar jeg egentlig på: Hva er det Regjeringen bygger på i forhold til hva den får for pengene i dag, når man bevilger 64 mill. nye kr til noe man ikke kjenner effektiviteten til? Og er det noe som tyder på at kontrollen og oversikten blir bedre ved at RMI blir et statlig laboratorium med direkte bevilgninger, og at stykkprisordningen opphører, sånn som RMI selv ønsker?

Man syntes det var en rar merknad fra mindretallets side i forhold til at man nevnte at man hadde hatt negative holdninger til GENA. Det er jo litt vanskelig å oppfatte det på en annen måte når man er ekstremt positiv til et miljø som i løpet av 20 år ikke er blitt akkreditert, ikke har tatt initiativ til å etablere en studieretning i rettsgenetikk, mens man da ikke har den tilsvarende positive holdningen overfor et miljø som i løpet av to år har greid det stikk motsatte, fordi det er privat eid. Det er det som er spesielt i den saken.

Jeg kunne også tenke meg å stille spørsmål om den norske forvaltning ville hatt det bedre eller verre i Norge dersom det ikke fantes private sykehustjenester, deriblant laboratorieanalyser i dag. Hvor kostbart ville det vært, og hvor lang tid kunne man tenke seg at det ville tatt, dersom det kun var ett offentlig laboratorium som tok seg av slike prøver? Det er et spørsmål som flertallet ikke svarer på, men de dekker seg bak en generell merknad om at straffesakskjeden skal være i offentlig regi. Straffesakskjeden er og skal være i offentlig regi, selv om analysen utføres ved et godkjent laboratorium. Høyre ønsker ikke å privatisere straffesakskjeden.

Avslutningsvis: Det er utdelt et forslag fra Venstre, som vel representanten Dørum kommer til å redegjøre for etterpå, men jeg vil allerede nå varsle at vi anmoder om at det forslaget kan vurderes oversendt, hvis eventuelt Regjeringen også er åpen for det.

Helt til slutt vil jeg si at det er en ekstremt viktig reform vi vedtar her i dag. Den er på linje med «grooming»-paragrafen, og den er på linje med terrorlovgivningen vi har vedtatt tidligere, den er helt grunnleggende. Det er også grunn til å gi ros for at forslaget til lov foreligger til behandling. Utfordringen er, mener Høyre og Fremskrittspartiet, om man i det hele tatt greier å realisere intensjonene i loven, hvis man ikke sørger for å ha tilstrekkelig kapasitet til å håndtere det mangedoblede prøvetilfanget som vil komme, når man da tar i bruk DNA på en mer aktiv måte enn det man har gjort allerede i dag, hvor det er lange køer, lang saksbehandlingstid, og politi og påtalemyndighet skriker etter raskere svar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thomas Breen (A) [19:32:12]: Jeg la merke til at representanten i sitt innlegg for så vidt slo fast at straffesakskjeden skal være i offentlig regi. Da finner jeg det noe underlig at Høyre, som eneste parti, ikke er med på denne merknaden i lefsa som vi har jobbet ganske lenge med. Mitt spørsmål er om han kan stadfeste at det er en glipp at de ikke er med på merknaden, for den omhandler kun det ene poenget. Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet er: Hvis han så mener at det skal være i offentlig regi, ser ikke representanten da bevis-håndtering som så viktig at det ikke skal være i offentlig regi? Jeg skjønner det ikke. For meg er det en logisk brist her, bevishåndtering kan privatiseres, men resten skal være i offentlig regi – jeg skjønner ikke den logikken. Så hvis representanten kan forklare meg hva han egentlig mener, så hadde det vært fint.

Presidenten: Presidenten tolkar det slik at «lefsa» betyr utkastet til innstilling.

André Oktay Dahl (H) [19:33:18]: Representanten Breen medgav at han har brukt mye tid på å jobbe med denne saken, og brukt mye tid på å skrive merknadene. Da regner jeg også med at representanten Breen fulgte med på hva representanten fra Fremskrittspartiet svarte i sted

på et tilsvarende spørsmål. Det var et godt svar på et noe uklart spørsmål. Jeg kan bare gjenta det hun faktisk sa.

Det er også sånn at hvis man blar litt i innstillingen, vil man se at vi sier akkurat det samme, det er bare det at vi ikke vil være med på merknader som sier at man utelukker private analyser. Og da må jeg stille spørsmål tilbake, som saksordføreren kan svare på i et senere innlegg: Hvordan kan det ha seg at man har en helt annen prinsipiell holdning til det å sende f.eks. DNA-analyser i utlendingsaker/familiегjenforeningsaker til England, eventuelt private laboratorier? Der har jeg store problemer med å se den prinsipielle holdningen som man forsøker å inn ta her.

Ingrid Heggø (A) [19:34:19]: Eg la merke til at representanten Dahl prøvde seg på ei lita bortforklaring med omsyn til kva som er sagt eller ikkje sagt. Difor vil eg koma med eit sitat frå merknadene til Høgre:

«Høyre viser avslutningsvis til sine merknader knyttet til regjeringens partienes stempling av allerede eksisterende fagmiljøer, som f.eks. GENA i Stavanger.»

Dette har også vore brukt i media.

Arbeidarpartiet og regjeringens partia har ikkje noko imot GENA, men vi held på prinsippet om at heile straffetrettskjeda skal vera offentleg, noko saksordføreren har gjort greie for på ein god måte.

Spørsmålet mitt er veldig enkelt og greitt: Kvar i merknadane har vi omtala og stempla GENA – kvar?

André Oktay Dahl (H) [19:35:05]: Det er et paradoks at man stiller langt lavere krav til en offentlig eid institusjon som i løpet av 20 år ikke har greid å bli akkreditert, ikke kan godtgjøre at den driver kostnadseffektivt, og ikke har tatt initiativ til utdanning i rettsgenetikk. Det synes jeg er det spesielle. Det er den holdningen man har hatt i forhold til GENAs gjentatte oppfordring om å få lov til å komme inn her. Dere har ikke skrevet det i merknadene fra flertallets side, men det er ingen tvil om at man forskjellsbehandler RMI, som er vesentlig dårligere sikket enn det faktisk GENA er til analysearbeid, i forhold til å være akkreditert, i forhold til å etablere utdanningstilbud. Jeg trodde tross alt til syvende og sist at kvalitet var det viktigste også for Arbeiderpartiet.

Olav Gunnar Ballo (SV) [19:35:59]: Jeg forstod på representanten André Oktay Dahl at Høyre hadde gått inn for at det skulle etableres et rettsgenetisk laboratorium i Tromsø, og at man også kunne tidfeste datoen da man fikk ideen, nemlig den 14. april i 2007, hvorpå så Dahl har redegjort for at man tror de verken har kapasitet til det eller vil kunne komme i gang i 2008, og at dette er funksjoner som andre helst bør overta.

Kunne man fått et mer presist svar fra Høyre? For hvis det er slik at man den 14. april gikk inn for at det skulle etableres, så kunne man kanskje med noe større entusiasme også nå argumentere for at det faktisk bør gjøres. Er det slik at Høyre går inn for det, eller er det sånn at Høyre faktisk er litt lunken?

André Oktay Dahl (H) [19:36:39]: Det sier seg vel egentlig sely, siden Høyre var det første partiet som nevnte dette miljøet overhodet, og det først kom inn som en del i sluttbehandlingen i komiteen og i diverse oppslag i Nordlys. Men det er jo grunn til å bemerke at det er et flertall i denne sal, som sitter i regjering, som til nå ikke har vært interessert i å jobbe for Tromsø. Det har vi påpekt. Og jeg forutsetter at Regjeringen sørger for at intensjonene man har med merknadene om at det skal være operativt i løpet av 2008, følges opp, at man bevilger penger f.eks. i revidert nasjonalbudsjett, sørger for at det er nok kompetanse, og at det etableres et tilbud utover det som er, med én person, som eventuelt skal reise til England og få et lite kurs. Det er selvfølgelig ikke tilstrekkelig, men hvis Regjeringen tar mål av seg til å gjennomføre de tingene man har nevnt f.eks. i Nordlys, er jeg veldig trygg på at det kommer til å bli gjennomført. Og det kommer vi til å applaudere fra Høyres side.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Akhtar Chaudhry (SV) [19:37:47]: Vi jobber for en helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Det å sørge for trygghet i samfunnet vårt er et offentlig ansvar og et velferdsspørsmål. Regjeringens mål er å forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabiliterer bedre. Det at Regjeringen nå har foreslått å lovfeste en utvidet adgang til registrering i DNA-registeret, vil være et viktig ledd for å nå målsettingen i Soria Moria-erklæringen.

I løpet av fem år har DNA blitt et nøkkelord i politiets etterforskning av alvorlige forbrytelser. En forbryter kan ikke lenger bare ta på seg hansker og trekke ullsokker over skoene – og etter å ha begått en kriminell handling føle seg trygg. Arvestoffet vårt har blitt et viktig verktøy i politietterskningen. DNA fra hårstrå, blod, sæd eller hudceller kan matches mot mistenkte i saken.

Mennesker som dømmes for alvorlige forbrytelser, får DNA-profilen sin registrert i et DNA-register. Men de fleste forbrytelser begås av folk som ikke er registrert fra før. Dette er en av grunnene til at vi mener at registeret skal utvides, slik at også de som begår mindre forbrytelser, blir innlemmet i registeret. Hvorfor mener vi det? Det er fordi en person som får sitt DNA registrert som følge av å ha begått mindre alvorlig kriminalitet, senere kan begå et mer alvorlig lovbrudd. En straffedømt vinningsforbryter kan senere begå et drap. Et DNA-funn under etterforskningen vil da gi treff på denne personen. Svært få av dem som dømmes for mord, har drept tidligere, men flesteparten av dem som begår de alvorligste lovbruddene, har begått mindre forbrytelser tidligere.

SV vil også trekke fram at erfaringene fra andre land viser at DNA øker oppklaringsprosenten og gir mer effektiv etterforskning.

For at politiet skal opprettholde sin store tillit i befolkningen, er det viktig at denne type hverdagskriminalitet blir bedre tatt hånd om. Det er viktig å understreke at en registrering i DNA-registeret først vil skje når idømmelse av straff er endelig avgjort, og at det biologiske materialet

av hensyn til personvernet ikke skal oppbevares etter at DNA-avtrykket er tatt.

I dag er det det enkelte politidistrikt selv som betaler regningen for DNA-analysen. Det er positivt at forslaget vi diskuterer her i dag, innebærer at Regjeringen legger opp til en sentral finansiering av DNA-analyser, noe som vil bidra til reduserte utgifter for politidistriktene. Den sentrale finansieringen skal bidra til at det ikke er ressursene i distriktene som avgjør bruk av DNA-analyse – men kriminaliteten.

Vi går inn for å etablere et eget etterforskningsregister, hvor man kan registrere DNA-profilen til personer som er siktet for visse typer grove, straffbare handlinger. Profilen skal en kunne sjekke opp mot identitets- og sporregisteret. Etterforskningsregisteret kan bidra til å gjøre etterforskningen enklere og – over tid – øke oppklaringsprosenten.

Avslutningsvis vil jeg trekke fram at fordelene ved en utvidet adgang til bruk av DNA vil være at etterforskningens varighet og omfang reduseres, og at sjansen for tilståelse øker. Et økt antall oppklaringer vil i seg selv virke forebyggende og, ikke minst, de som er uskyldige, utelukkes fra saken.

SV ser fram til at ordningen vil tre i kraft, og vi er veldig fornøyd med at det er satt av 64 mill. kr til dette tiltaket i 2008.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

André Oktay Dahl (H) [19:42:19]: Representanten Chaudhry har tidligere vært opptatt av norsk innvandrings- og asylpolitikk. I familiegjenforeningssaker har UDI for sine DNA-analyser brukt det britiske laboratorium – dvs. ett av de nærmere ti ulike offentlige og private laboratorier som brukes i Storbritannia også i straffesaker.

I flertallsmerknaden skapes det et inntrykk av at private laboratoriers analyse av DNA på oppdrag fra det offentlige innebærer en privatisering av straffesakskjeden. Kan representanten Chaudhry klargjøre den prinsipielle forskjellen mellom en DNA-analyse i straffesaker på den ene siden og en DNA-analyse i forbindelse med familiegjenforeningssaker på den andre, og eventuelt opplyse meg om f.eks. Storbritannia, med sin Labour-regjering, har privatisert straffesakskjeden?

Akhtar Chaudhry (SV) [19:43:08]: For det første står vi i det norske parlamentet og ikke i det britiske. Britene får ordne opp i sin lovgivning på sin måte.

For det andre ser vi en klar forskjell mellom det å analysere bevis i straffesaker og det å analysere bevis i andre typer saker, f.eks. familiegjenforeningssaker. Det er umulig for den sittende regjering å privatisere bevismateriale.

Det som er underlig for meg, er at et parti som Høyre, som er genuint opptatt av personvernet og av at mennesker ikke skal kunne dømmes på feil grunnlag, ikke ser noen betenkeligheter ved det at bevismateriale som kan avgjøre menneskers skjebner, skal kunne bli utsatt for veldig mange menneskers analyse og bli misbrukt.

André Oktay Dahl (H) [19:44:17]: Jeg føler behov for å stille et oppfølgingsspørsmål til det spørsmålet jeg stilte, hvor jeg bad om en klarlegging av hva som er den prinsipielle forskjellen.

Jeg er ikke i tvil om at det er en inngripen i menneskers liv ikke å gi dem lov til å møte sin familie. Og da må jeg spørre: Har ikke det en stor effekt for dem? Hva er grunnen til at Sosialistisk Venstreparti til det å sende DNA til utlandet i forbindelse med familiegjenforeningssaker og i forbindelse med straffesaker har to helt ulike tilnærminger? Hva er den konkrete, prinsipielle forskjellen? Hva består den i? Det fikk jeg ikke helt med meg.

Akhtar Chaudhry (SV) [19:44:53]: Jeg prøver å si at SV og Høyre burde være enige om at det er en enorm forskjell mellom det å være tiltalt i en sak og det å søke om familiegjenforening. Det er for meg meget underlig at representanten André Oktay Dahl klarer å sette disse to sakene i samme bås, og ikke ser noen prinsipiell forskjell mellom dem.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Hans Olav Syversen (KrF) [19:45:42]: Saksordføreren sa at dette var en historisk dag, og sammenlignet saken i dag med andre viktige reformer. Det er ingen tvil om at lovvedtaket i dag vil gi en helt ny mulighet til å oppklare mange flere saker enn det som er situasjonen i dag. Det er nok å vise til erfaringene fra andre land.

Samtidig er det fra Kristelig Folkepartis side også viktig å si at selv om man nå får en så vidt stor endring i straffeprosessloven med dette DNA-registeret, er det jo ikke slik at man suspenderer det ordinære etterforskningsarbeidet av den grunn. Det er det viktig for oss å si. Det må fortsatt til, skal dette få en god struktur i sammenhengen.

Jeg synes saksordføreren redegjorde på en veldig god måte for det som er bakgrunnen for de forslag som til syvende og sist kom i proposisjonen, som jo kanskje er noe strammere enn det som var utgangspunktet da man først begynte å arbeide med dette, bl.a. med hensyn til når man skal registreres i registeret. Jeg synes komiteen her har landet på de riktige synspunktene i så måte.

Det er flere som har vært inne på situasjonen for Rettsmedisinsk institutt, at man ikke har kapasitet osv. Jeg tror nok det er helt riktig, slik flere har sagt, at man bør se på rammevilkårene for Rettsmedisinsk institutt.

Akademisk «second opinion»-miljø var et uttrykk saksordføreren brukte i forbindelse med om behovet for å få et annet sted hvor også analyser skal foretas – og det er vi for så vidt helt enig i. Men først og fremst tror jeg det nå er viktig å bygge opp under Rettsmedisinsk institutt.

Jeg vil kommentere ett forhold når det gjelder den saken vi har hatt til votering i Stortinget, nemlig knyttet til representantforslaget fra Høyre. Da vi stemte for akkrediteringsmuligheter for flere, ligger det bl.a. i det en mulighet. Men jeg vil fra Kristelig Folkepartis side si at vi først og fremst nå er opptatt av å bygge opp Rettsmedisinsk institutt og for så vidt kanskje også et annet, f.eks. i Tromsø,

slik at man kan ta unna på en faglig god måte de prøvene som i et mye større antall nå kommer. Hvis det i en gitt situasjon også skal være behov for et privat institutt, kan jeg faktisk ikke se at det er noe avgjørende argument at det ikke er offentlig. Det vil uansett være under fullstendig offentlig kontroll i forhold til hvilke kriterier et slikt institutt skal arbeide etter, og det er det som må være det avgjørende. Og det er jo ikke noe nytt i forhold til mange andre situasjoner vi har, hvor det er offentlig myndighetsutøvelse, men hvor man også har bidrag fra private inn i en slik prosess.

Så til Venstres forslag. Jeg vil på vegne av Kristelig Folkeparti si at vi støtter forslag nr. 1. Jeg håper at flertallet er enig i at det oversendes Regjeringen. Jeg synes det er et viktig poeng: Skal man stå i dette registeret til evig tid, eller bør det være en begrensning? Ikke minst gjelder det for dem som er registrert for kanskje relativt mindre alvorlige lovbrudd.

Når det gjelder forslag nr. 2, der Venstre anbefaler en grense for når man skal registreres, velger vi ikke å stemme for det. Jeg har absolutt sans for det Venstre tar opp. Samtidig synes jeg komiteen her har gitt en anvisning om at dette skal man vurdere. Den vurderingen kan jo også medføre at det vil være lovbrudd som har en strafferamme utover den Venstre foreslår, som ikke skal registreres. Den friheten velger jeg å la Regjeringen få. Men den retningen som Venstre angir i sitt forslag, har jeg absolutt stor sympati for.

Med det har jeg gjort rede for de voteringsanvisninger Kristelig Folkeparti vil følge.

Odd Einar Dørum (V) [19:51:14]: Bruk av biologisk materiale er viktig for politiet, og her er det snakk om å bruke biologisk materiale på bakgrunn av DNA. Det er selvfølgelig Venstre prinsipielt for, så debatten handler ikke om det. Den handler om de rettslige reglene rundt det. På hvilket grunnlag skal registeret eksistere? På hvilket grunnlag skal man komme inn i det – og eventuelt komme ut av det? Her er det bra å slå fast at komiteen enstemmig sier at man skal bruke registeret for å identifisere og ikke ta vare på biologisk materiale. Det er en ganske viktig avklaring. Under den åpne høringen som gikk i forkant av arbeidet i komiteen, kom det fram ulike synspunkter på dette. Venstre er veldig glad for at man har foretatt den avgrensningen på dette punkt, slik komiteen har gjort. Flere medlemmer i komiteen, også fra regjeringspartiene, har kommentert hvorfor det er slik. Jeg har ikke noe å tilføye til det, det er en utmerket måte å gjøre det på.

Når det så gjelder registeret i seg selv, er det ingen tvil om at registeret, også med Venstres forslag, vil bli et utvidet register for politiet. Da blir det helt avgjørende hvordan politiet skal håndtere det. For det første blir det avgjørende at denne sentrale finansieringen blir ordnet på en slik måte at man får valuta for de kronene man har. Det er ganske avgjørende at den analysekapasitet man forutsetter å ha, er skikkelig. Det var på det grunnlag at Venstre, akkurat som Kristelig Folkeparti, i Stortinget stemte for forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet. Vi stemte for

det fordi man i punkt 2 gikk inn for en akkreditering av fagmiljøer. Det mener vi er svært viktig. Det gjelder også Rettsmedisinsk institutt, fordi man i forslaget så åpent sa det samme som saksordføreren – at det er viktig å kunne ha flere miljøer, altså miljøer hvor du får en «second opinion».

Vi har ikke nå sagt at vi vil gå inn for å bruke private operatører. Det var en av grunnene til at vi stemte for forslaget som gjaldt punkt 3 – at en må se på anskaffelsesregelverket rundt dette, fordi grensen som trekkes mellom myndighetsutøvelse og praktiske oppgaver, må være så presis at det ikke er noen tvil om hva som er det ene og det andre. Vi ønsker ikke i en sak som dette å ta det direkte i stortingssalen. Det er på disse premissene vi stemte for Dokument nr. 8-forslaget.

Det betyr at vi selvfølgelig er for det som flertallet i komiteen har sagt – at det er viktig at vi har gode miljøer, at Rettsmedisinsk institutt får krav på seg å akkreditere seg, at de vil få krav på seg med hensyn til hva de skal stå for når de skal levere mye arbeid til rettsvesenet – og at det er viktig å få et annet miljø, også av de grunner som saksordføreren nevnte.

Hvis det i dette i arbeidet vil være nyttig å kunne bruke en privat aktør med gitte innrammede klare forbehold, er vi åpne for å se på det. Men vi vil ikke gjøre det til et stort poeng i dag, fordi det avgjørende er hvordan politiet kan bruke ressursene, og hva de kan få igjen for dem.

Når det gjelder politiets bruk av dette, er det helt åpenbart – for å si det folkelig – at DNA-bevisene ikke kommer springende ned fra veggen og oppsøker hver eneste politimann og politikvinne. Det er heller ikke slik at alle arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser plutselig oppheves, eller at Arne Johannessen plutselig kommer marsjerende og sier at nå skal jeg ikke stille et eneste krav til om hviletidsbestemmelser – eller at det plutselig blir mange ressurser til rådighet. Det er ikke slik det er – selv om det nærmer seg jul.

Politiet må prioritere. Jeg antar at politiet vil være nødt til å prioritere alvorlig kriminalitet – kriminelle som de ikke kan nå på en annen måte. Det er ut fra en slik avveining at jeg på vegne av Venstre har fremmet forslag om at inngangsverdien i registeret skal være seks måneders idømt ubetinget straff. De andre vilkårene rundt dette er vi enig med regjeringspartiene i.

Regjeringspartiene har valgt en inngang hvor man har en generell strafferamme, og så vil man gjennom forskrifter sørge for at åpenbare tilfeller ikke skal inngå her, f.eks. det som kan skje i trafikk. Jeg antar at en heller ikke skal ta unge førstegangs-kriminelle på denne måten. Det er et forsøk på å sortere. Det er en påstand at ut fra den sorteringen som jeg har foreslått her, vil man få mer enn nok å gjøre.

Med seks måneder når politiet altså gjengangerkriminalitet – det gjelder særlig volds-, vinnings- og sedelighetsforbrytere. Det er min påstand at for å nå andre, f.eks. ungdom, vil man få oversikt med et godt forebyggende arbeid. Andre igjen, f.eks. mennesker som sliter med rusproblemer, ville man kjenne i et politidistrikt som fortsatt har politifolk som kjenner det lokale miljøet. Men ingen-

ting av dette rokker ved at det her er snakk om et viktig virkemiddel som skal brukes.

Når det gjelder forslaget om å komme ut av registeret, håper jeg at statsråden kan kommentere det, fordi komiteen har sagt noe om det. I prinsippet handler det om at skal man kunne rehabilitere, må man – i hvert fall for mindre alvorlige kriminelle handlinger – komme ut av et slikt register. På den andre ytterkanten er det helt åpenbart at det finnes kriminelle handlinger som samfunnet vil beskytte seg mot. Det har vi allerede register på i dag. I avveiningen her håper jeg at man kan si at man vil komme tilbake til dette i forbindelse med politiregisterloven, for det gir en mulighet til å sortere.

Med dette tar jeg opp de to forslag som jeg fremmer på vegne av Venstre.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har teke opp dei forslaga han sjølv refererte til.

Statsråd Knut Storberget [19:56:40]: Odelstinget behandler i dag et av Regjeringas viktigste kriminalpolitiske framlegg, spørsmålet om å utvide adgangen til å registrere DNA-profiler. Vi oppfatter det som et historisk viktig vedtak, som skal møte noen av de utfordringene vi står overfor for å gjøre Norge tryggere. Det er tre grunner til at vi foreslår dette, som er et sentralt punkt i Soria Moria. Det er tre grunner til at vi mener at det er sentralt:

For det første mener vi at det vil styrke politikraften i Norge, politiet vil komme styrket ut. Det vil gå mer ressurser på noen saker, men samtidig vil man komme lettere i posisjon til treff og få forenklet etterforskning i mange andre saker. Totalbildet vil bety redusert kriminalitet, mer trygghet og en god utvikling.

For det andre mener vi det også helt klart vil øke oppklaringsprosenten.

Det tredje, som er en viktig ramme rundt forslaget vi har lagt fram, er at dette forslaget etter Regjeringas oppfatning, ivaretar de rettssikkerhetsmessige hensyn ved en så viktig reform, også personvernmessige hensyn. Jeg finner grunn til å påpeke det. Det er sjelden man reiser særlig debatt rundt akkurat de aspekter, særlig der hvor man er enige – men nettopp å sikre personvernet har vært viktig for oss i arbeidet med dette framlegget.

Pengene er i så måte, litt folkelig sagt, allerede på plass i de budsjettvedtak som Stortinget allerede har gjort. I forrige uke vedtok Stortinget budsjettet for 2008 for vår sektor, hvor det ble satt av 64 mill. kr til finansieringen av denne DNA-satsingen. Med dette innfris et viktig løfte fra den rød-grønne regjeringens side.

I dag betaler enkelte politidistrikt regningen for DNA-analyser. Vi legger opp til sentral finansiering av dette. Jeg hørte representanten Horne var inne på spørsmålet om kostnadene for distriktene – det ligger inne i dette at det skal være sentral finansiering, slik at det ikke skal stå på distriktenes økonomi om man tar to eller fire prøver. Det gir med andre ord mindre utgifter for distriktene, og det kan også frigjøre ressurser.

Det økte DNA-budsjettet går også til flere stillinger til politidistriktene. Vi ønsker at det skal være spesielle stil-

linger som håndterer nettopp denne reformen ute, både med henblikk på kompetanse og i forhold til praktisk håndtering av dette. Det er iberegnet bedre opplæring og nytt utstyr på RMI, og selvfølgelig også økt kapasitet på RMI. Det er planlagt iverksettelse av dette 1. oktober 2008, så vidt jeg erindrer. Vi er av den oppfatning at det budsjettvedtak som Stortinget har gjort vedrørende dette, skal være tilstrekkelig for å ivareta nettopp disse hensyn.

Både politiet og Rettsmedisinsk institutt vil få økt bemanning for å håndtere forventet økning i prøvetaking og analyse. Det vil bli foretatt investeringer i nytt og effektivt utstyr til RMI i 2008, slik at man blir bedre i stand til å håndtere den forventede økte mengden av prøver fra politiet. Videre arbeider vi for en bedre organisering av virksomheten ved RMI og en utvidelse av arealene. En av de viktigste delene av DNA-prosjektet er innføring av datastøtte for saksbehandlingen av DNA. Dette skal bl.a. ivareta en effektiv samhandling mellom politidistriktene, Kripos og RMI. Automatisering og kommunikasjon mellom aktørene – laboratorium, politidistrikt og Kripos – vil være viktige kvalitetssikringstiltak når prøvene til analyse øker.

Hele bakgrunnen for at vi gjør dette, er at oppklaringsprosenten i Norge er for lav i forhold til kriminelle handlinger. Det er sentralt i Soria Moria-erklæringen at vi ved siden av å forebygge bedre skal oppklare mer. Det ligger også mye forebygging i det å oppklare kriminalitet.

Oppklaringsprosenten i Norge har variert betydelig siden 1960, da 40 pst. av forbrytelsene ble oppklart. Den laveste oppklaringsprosenten var på 1980-tallet – med en oppklaringsprosent på 20 pst. i 1988. Siden begynnelsen av 1990-tallet har oppklaringsprosenten i Norge økt. Politireform, økt satsing på politiet, vekslende regjeringer og tverrpolitisk enighet må ta æren for at man faktisk har klart å øke oppklaringsprosenten. Oppklaringsprosenten er høyest i drapssaker og lavest i vinningsaker – men den må videre opp. På mange områder kan vi ikke leve med så lav oppklaringsprosent som vi i dag har, og det er mitt håp at DNA-satsingen på flere kriminalfelt vil bidra til at vi får økt oppklaring. Det er mitt ønske, og det er mitt håp.

Erfaringer fra andre land viser jo at økt bruk av DNA øker oppklaringsprosenten, og gir en mer effektiv etterforskning. Flere har vært inne på at i Storbritannia gikk oppklaring av innbrudd opp fra 14 til 45 pst. i saker der DNA-registeret kunne brukes.

I det hele er erfaringene fra England at oppklaringsprosenten stiger dramatisk dersom man finner DNA-spor på åstedet og disse sjekkes mot databasen. Første gang DNA-spor fra et åsted blir lagt inn i databasen, er sjansen for å matche en mistenkt DNA-profil 45 pst. Alvorlige forbrytelser har ofte blitt oppklart når gjerningspersonen senere pågripes for en relativt mindre alvorlig forbrytelse, som f.eks. butikktyveri mv., og i den anledning søkes opp mot databasen. Igjen ser vi at det er en liten gruppe mennesker som står for store deler av kriminaliteten.

Når saker oppklares raskere, kan flere saker etterforskes. Det gir også mer effektiv reaksjon når vi får raskere pådømmelse og slik sett også mer politikraft.

Vi har etter hvert lang erfaring i bruk av DNA i politiets etterforskningsarbeid, og vi har sett hvordan denne teknologien kan bidra til å oppklare straffesaker. For å kunne legge til rette for en effektiv oppklaring er det derfor viktig at politiet har tilstrekkelig adgang til å benytte seg av denne teknologien. DNA-registrering kan også bidra til at uskyldige raskere kan sjekkes ut av sakene. Det er grunn til å understreke også det.

Hovedelementet i lovforslaget er at DNA-profilen til straffedømte skal kunne registreres i DNA-registeret i flere tilfeller enn etter dagens regler. I dag er det bare adgang til DNA-registrering i tilfeller der det er begått handlinger som omfattes av visse kapitler i straffeloven, nærmere bestemt det som i loven er kalt allmennfarlige forbrytelser, seksuallovbrudd, legemskrenkelse og utpressing og ran. Med forslaget åpnes det for registrering av DNA-profil i alle tilfeller der handlingen etter loven kan medføre frihetsstraff, uavhengig av hvilket kapittel i straffeloven handlingen rammes av. I praksis betyr dette også at forhold som innbrudd, skadeverk og framsettelse av trusler kan gi grunnlag for registrering. Endringene hjemles i straffeprosessloven § 160a. Som det framgår av forslaget, skal handlingen ikke gi grunnlag for registrering dersom det er reagert med forenklet forelegg.

Vi tar sikte på, som vi også har vært inne på, å regulere dette nærmere, bl.a. i påtaleinstruksen inntil politiregisterlovgivningen er klar. Jeg vil gi min fulle støtte til innholdet og tankene i Venstres forslag nr. 1, og hilser det hjertelig velkommen som et oversendelsesforslag – et nyttig innspill i forhold til vårt arbeid med politiregisterlovgivningen.

Ellers må jeg si at proposisjonen ikke inneholder forslag til vesentlige endringer i reglene om innhenting av det biologiske materialet som trengs for å utlede en DNA-profil. Det skal fortsatt være et vilkår for innhenting av vedkommende med skjellig grunn mistenkes for en straffbar handling som etter loven kan medføre frihetsstraff. De samme regler gjelder.

Jeg vil også nevne spørsmålet om på hvilket tidspunkt registreringen av DNA skal skje. Forslaget i proposisjonen går ut på at registrering ikke skal finne sted før det foreligger en rettskraftig dom, eller saken er endelig avgjort. Komiteen har imidlertid tatt opp spørsmålet om det bør etableres et etterforskningsregister, hvor det etter nærmere angitte vilkår også kan registreres profiler fra personer som har status som siktet. Komiteen har bedt Regjeringa om å komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å opprette et etterforskningsregister. Jeg er enig med komiteen i disse betraktningene, og skal selvfølgelig etterkomme flertallets anmodning i så måte.

Til slutt vil jeg si at når det gjelder behovet for «second opinion», har jeg merket meg at en samlet justiskomite er positiv til initiativet fra Universitetet i Tromsø og Universitetssykehuset i Nord-Norge, om etablering av et rettsgenetisk laboratorium i Tromsø. I tillegg til økt analysekapasitet er det komiteens synspunkt at en slik etablering vil kunne gi sunn akademisk konkurranse relatert til forskning, utdanning og drift samt gi grunnlag for en alternativ, norsk-talende sakkyndighetsfunksjon. Jeg deler komiteens

oppfatning uavhengig av hvem som måtte ha kommet på dette først – ideen er god. Vi skal jobbe videre med dette, og skal også både ved budsjettunder og øvrige runder i Stortinget komme tilbake til det på en egnet måte.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [20:06:58]: I rapporten fra Ha-reide-utvalget sier man at til man har fått på plass en organisering eller bedre kapasitet på RMI, bør man som en kortsiktig løsning kanskje sende analyseprøvene til våre naboland. Da er mine spørsmål til statsråden: Er det ikke riktig at RMI i dag på grunn av kapasitetsproblemer sender analyseprøver til England eller til Sverige? Hva er den prinsipielle forskjellen på å sende prøvene til utlandet, til våre naboland, og å sende dem til Stavanger?

Statsråd Knut Storberget [20:07:29]: Vi er opptatt av at RMI skal kunne ta disse prøvene og drive det analysearbeidet som skal gjøres.

Jeg har lagt merke til i debatten i dag at det en rekke ganger har vært hevdet at det nå skal være store kapasitetsproblemer ved RMI. Jeg viser til hva RMI sjøl sa under høringen i Stortingets justiskomite, som jeg har fått en kopi av, hvor de nettopp peker på at personprøvene nå ekspederes rimelig raskt. Når det gjelder sporprøvene, ble det opplyst fra RMI at ca. 80 pst. av disse sakene besvares skriftlig innen åtte uker.

Jeg oppfatter det slik at man faktisk nå har kapasitet til å gå inn i denne utvidelsen, særlig når vi ønsker å styrke RMI på denne måten. Da mener jeg det heller ikke vil bli behov for å innhente hjelp fra utlandet.

André Oktay Dahl (H) [20:08:37]: Nå er alle positive til miljøet i Tromsø. Hvordan vil Regjeringen engasjere seg når det gjelder etableringen av det miljøet? Vil man ta initiativ i forkant av revidert – og budsjettet – for å sørge for at det kommer på plass i løpet av 2008?

Et spørsmål også i tilknytning til RMI. Selvså skal man lytte til, for det kommer fra hjertet. Det er ikke overraskende at RMI i høring sier at de har full kapasitet, i motsetning til det de hadde da man overleverte rapporten til politidirektøren. Hvis kapasiteten ved RMI ikke er tilstrekkelig, kan da statsråden garantere at man ved første mulige anledning sender analyser til utlandet, slik at det ikke oppstår køer, som vi har sett tidligere ved RMI?

Statsråd Knut Storberget [20:09:17]: Vi kan ikke garantere at vi kommer til å sende prøver til utlandet hvis det blir kapasitetsproblemer. Det kan hende man må finne andre løsninger på det.

Men det vi kan garantere, er at vi skal koble opp en endring i loven med en betydelig satsing i budsjettet, slik vi gjør nå. Det er jo derfor vi har bevilget såpass mye penger som vi har gjort. Det er klart at det nå er et trykk på alle aktører som skal ha denne reformen på plass fra siste

halvår av 2008, nettopp for å få dette til å gå. Vi jobber nå under høytrykk for å få denne reformen i gang. Da er det sentralt at kapasiteten skal dekkes opp.

Anders Anundsen (FrP) [20:10:15]: Hvis det var slik at vi politisk kunne vedta at RMI for evig tid ville ha kapasitet til å løse alle utfordringer, ville ikke dette vært noen problemstilling. Men jeg forstod statsrådets svar i stad slik at det faktisk har vært sendt prøver til utlandet for analyse. Da unnlot statsråden å svare på det som var representantens Hornes spørsmål, nemlig: Hva er den prinsipielle forskjellen mellom å sende slike prøver til analyse, f.eks. til Sverige eller til England, og å sende dem til Stavanger?

Statsråd Knut Storberget [20:10:49]: Jeg mener at hovedspørsmålet i denne debatten gjelder kvaliteten, som RMI faktisk borger for. Når vi nå også får på plass akkreditering for RMI, mener jeg at det er avgjørende for framtidens reform. Vi ønsker oss ikke et sterkt innslag av private aktører når det gjelder å innhente svar på prøver. Vi er helt åpne og ærlige på det. Vi mener at den kompetansen først og fremst ligger hos RMI. Det ligger også noe mer der enn bare det å innhente prøver og analysere prøver. Det innebærer også at man skal møte i retten og forklare ganske vanskelige sammenhenger, slik at dette krever sin mann.

Jeg er ikke sikker på om Fremskrittspartiet og Høyre har gått grundig inn i de private aktørers kompetanse, særlig med hensyn til det å ta sporprøver. Personprøver kan være enklere, dem kan man kanskje håndtere greiere i utlandet. Men når det gjelder sporprøver, må jeg si at jeg syns vi skal være veldig varsomme med å utvide mulighetene for at andre enn RMI skal gjøre det.

André Oktay Dahl (H) [20:12:04]: Til det siste kan det sies at GENA møter i retten i dag og har fungert som sakkyndig under Nokas-saken, så noe må de jo kunne, for å si det forsiktig.

Men spørsmålet mitt gjelder RMIs egne opplysninger: Vil Regjeringen gjennomføre en kvalitetssikring av RMIs kapasitet, kostnadseffektivitet osv.? Det er faktisk ganske grunnleggende at Stortinget får seg forelagt en totalgjennomgang med hensyn til hvorledes det står til på RMI. Vi kan jo ikke bygge på det at RMI selv i en høring med Stortingets justiskomite sier at alt er i den skjønneste orden. Vil Regjeringen legge frem en slik vurdering? Og når vil den komme til Stortinget?

Statsråd Knut Storberget [20:12:45]: Ja, vi vil kvalitetssikre de opplysninger vi får inn i en slik prosess – helt åpenbart. Vi har mer kontakt med aktører i forbindelse med denne store reformen enn de notatene man legger igjen i Stortingets justiskomite. Det skulle bare mangle! Det er en veldig viktig utfordring for oss, særlig når man nå innfører sentral finansiering av prøvene og satser store midler på dette, at vi sier det samme her som vi har sagt med hensyn til hvordan vi drifter politi, hvordan vi drifter kriminalomsorg – at vi til enhver tid kvalitetssikrer, slik at det ikke blir overprising, og slik at vi får gode, rimelige,

effektive løsninger. Men her gjelder det, som ellers i strafferettspleien, at man må hensynta krav i forhold til både rettssikkerhet og personvern som gjør sitt til at man ikke bestandig må velge kroner og øre – altså pris – men at man må sikre at hele prosessen rundt analysene er god.

Solveig Horne (FrP) [20:13:51]: Det virker som om statsråden har litt problemer med å svare her, så jeg prøver en gang til. Statsråden sier klart at han ikke kan gi noen garanti for at han ikke i framtiden kommer til å sende prøver til utlandet.

Da spør jeg en gang til: Hva er den prinsipielle forskjellen mellom å sende prøvene til utlandet og å sende dem til et laboratorium i Stavanger?

Statsråd Knut Storberget [20:14:14]: Det jeg svarer, er at jeg ikke kan garantere at prøver ikke blir sendt verken det ene eller det andre sted en gang i framtida.

Regjeringa jobber ut fra at det er RMI som skal analysere disse prøvene. Vi har valgt det, fordi vi mener at det gir best garanti med tanke på analyseresultatets kvalitet opp mot personvern og rettssikkerhet.

Jeg ser at Høyre og Fremskrittspartiet umiddelbart velger å trekke inn andre aktører og nærmest også går god for dem. Det velger ikke vi å gjøre. Vi mener at det er viktig, når vi har en så stor reform, at vi bygger opp skikkelig kompetanse på RMI. Vi mener at de er best i stand til å håndtere disse prøvene, og at det også vil avstedkomme en praksis som er best med hensyn til pris og resultat, som igjen kan gi politiet best hjelp for å oppklare mer kriminalitet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [20:15:32]: Dette er en merkedag for norsk politi, og ikke minst er dagen i dag en merkedag for alle dem som er rammet av den vanligste formen for kriminalitet som finnes i Norge, nemlig vinningskriminaliteten. Jeg håper og tror at den reformen som vi vedtar i dag, vil føre til en kraftig økning i oppklaring av saker, og at det i sin tur igjen vil føre til at folk opplever at nettopp det de har blitt utsatt for, tyveri fra hytte eller bil, blir tatt på alvor, fulgt opp og oppklart på en helt annet måte enn i dag. Det er tidligere i denne debatten vist til Storbritannia, hvor f.eks. oppklaringen av innbrudd fra bil økte fra 8 pst. til 63 pst. etter at man tok i bruk DNA-teknologien.

Jeg må si litt i forhold til den debatten som har foregått i dag, men også i forhold til debatten om politiet. Jeg synes opposisjonen veldig ensidig fokuserer på ressurser og veldig lite på metoder. Hvorfor har ikke denne reformen blitt gjennomført tidligere? Vi har hatt teknologien, andre land har gjennomført denne reformen for mange, mange år siden, men det er altså den rød-grønne regjeringen og det rød-grønne flertallet som gjør dette.

DNA-reformen er også et kompetanseløft, som mange har vært inne på her. Det er helt klart et behov for å øke

(Bjørnflaten)

kapasiteten når det gjelder å utføre DNA-analyser. I tillegg mener jeg at det vil bli veldig viktig å styrke den rettsgenetiske forskningsaktiviteten. Derfor er vi avhengig av at det skjer en rask oppbygging. Det er klart at når vi har fått bygd opp den kompetansen og den kapasiteten vi har behov for, vil det ikke lenger være nødvendig å sende prøver til utlandet. Det er derfor komiteen har pekt på behovene for å øke kompetansen og øke kapasiteten. Det vil også bli større behov for referanselaboratorier som kan utføre «second opinion»-analyser. Jeg er veldig glad for at komiteen har pekt på miljøet ved Universitetet i Tromsø og ved Universitetssykehuset Nord-Norge, UNN, både i forhold til å anlegge et utdanningsløp og et rettsgenetisk laboratorium.

Jeg synes det er ganske uinteressant hvem som foreslo dette først. Det jeg synes er viktig, er at vi nå får bygd opp kapasiteten, slik at folk opplever at den kriminaliteten som rammer dem, blir oppklart. Det gjør vi med denne reformen.

Jeg må si at Høyres holdninger i saken i dag virkelig har undret meg. Jeg er enig med representanten Ballo i at Høyre virker ganske lunken til å skulle bygge opp et miljø i Tromsø. Det virker som de ivrer mye mer for å bygge opp løp i privat regi.

Olav Gunnar Ballo (SV) [20:18:56]: Når vi senere skal votere i denne saken, kommer man altså til å ha et vøteringstema over tre paragrafer til endring i straffeprosessloven, og de kommer til å bli vedtatt enstemmig. Alt som foreslås fra Regjeringen, kommer til å bli vedtatt enstemmig. Det er jo tre tilhørere i denne salen nå, og jeg tror ikke mange av dem vil ha forståelsen av at det er enstemmighet i denne salen knyttet til lovvedtaket. Men det er det altså. Slik har det dessverre en tendens til å bli i forhold til opposisjonen når det gjelder diskusjoner omkring viktige juridiske spørsmål. Fordi man har så lite å angripe Regjeringen for, må man helt ut på flankene, helt ut til perifere problemstillinger og blåse dem opp til dimensjoner som ikke er til å kjenne igjen, for på den måten å søke å skape et inntrykk av stor uenighet.

Heldigvis har jo Venstre gjennom sine forslag her klart å trekke fram en del prinsipielle sider ved denne saken som faktisk er viktige. Datatilsynet ved Georg Apenes har understreket betydningen av at det registeret man en gang kommer inn i, må det finnes noen muligheter for å komme ut av. Det er litt som i «Hotel California» av Eagles, der man sier noe sånt som at «you may check in any way you want, but you can never leave». Slik må det ikke være med denne typen register, og spesielt må det gjelde for unge lovbrøyttere. Det må finnes muligheter for å rehabilitere seg og komme seg ut av registeret. Jeg må si at jeg på vegne av SV er velig glad for de signaler statsråden har gitt, om at innholdet i forslaget tas på alvor, men at det på grunn av ordlyden er hensiktsmessig å få det omgjort til et anmodningsforslag, og at det vil bli tatt hånd om. Det regner jeg med at Venstre vil ta hensyn til.

Jeg oppfatter Høyre som et parti som er opptatt av utdanning, som er opptatt av at universitetsmiljøer skal styr-

kes, og at de skal gis et innhold. Og hva er det vi snakker om når det gjelder analyser av DNA-materiale i offentlig regi? Det er jo ikke bare at man registrerer i et register, det er også at det er opphav til forskning. Det er opphav til at man i ettertid kan skrive artikler fra akademiske miljøer, der man sammenligner fingeravtrykk og DNA for på den måten å analysere hva som er konsekvensene. Slike utenlandske artikler har vi sett. Så kjører den ene etter den andre her på at man nærmest prinsipielt skal insistere på at ting skal sendes til utlandet og til private laboratorier, for på den måten å svekke disse miljøene. Det er grunnen til min replikk til André Oktay Dahl. Jeg tror ikke Tromsømiljøet kan føle seg særlig betrygget med de rundene vi har sett her i dag, hvis det er på den måten Høyre har tenkt å styrke Tromsømiljøet med hensyn til at universitetsmiljøet der skal få mulighet til å foreta den typen analyser. Derimot er jeg rimelig trygg på at vi i Regjeringens regi skal kunne få det til.

Solveig Horne (FrP) [20:22:01]: I forhold til sistnevnte taler, kan jeg kanskje opplyse de tre tilhørerne på galleriet om at Stortinget og Odelstinget i grunnen har blitt enige om å behandle to saker om dette i dag. Derfor er vel den heftigste debatten om det som vi er uenige om. Fremskrittspartiet har gitt ros til Regjeringen for at en endelig kommer med dette forslaget, som Fremskrittspartiet i grunnen har vært forkjemper for tidligere.

Vi har hatt en heftig debatt i dag, spesielt om hvem det er som skal utføre analysene. Jeg er overrasket over at flertallet hele tiden skal vise til resultatet som man har oppnådd i Storbritannia. Vi kan ikke unnlate å snakke om hvorfor de har kommet så langt som de har. I de britiske miljøene er det enighet om at flere aktører har gitt sunn konkurranse, noe som har ført til vesentlig raskere analyser og bedre kvalitet på analysene enn da de statlige laboratoriene alene var ansvarlige for rettsgenetikk.

Så har jeg lyst til å komme med en liten oppklaring til Thomas Breen i forhold til både replikkordskiftet og det som Thomas Breen var opptatt av, at Fremskrittspartiet hadde vært med på en flertallsmerknad der vi understreker at

«myndighetens strengeste tvangsutøvelse skal være en offentlig oppgave. Behandling og analyse av DNA-spor i straffesaker er håndtering av bevismateriale».

Dette sier vi i Innst. S. nr. 89. Hvis Thomas Breen hadde lest innstillingen til den saken som vi behandler nå, Innst. O. nr. 23, hadde han sett at det står på side 7:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at man på prinsipielt grunnlag skal holde selve straffesakskjeden under offentlig regi, herav selve innhenting av DNA som potensielt bevis i en straffesak. Selve analysen av spormaterialet bør derimot kunne foretas av andre akkrediterte laboratorier, basert på faglige kriterier som naturlig nok må følge de tilsvarende regler for personvern som gjelder laboratorier som er offentlig eide.»

Thomas Breen (A) [20:24:07]: Debatten bærer preg av at det er lite uenighet på et generelt grunnlag, og at

uenigheten kommer i forhold til analysespørsmålet. Det er for så vidt greit nok, og det visste vi om. Jeg tror at alle komiteens medlemmer var fullstendig klar over hva som lå i det.

Det jeg prøvde å problematisere i replikkene til både Horne og Dahl, var at de er enige i at strafferettskjeden skal være i offentlig regi, men at en så viktig del som bevisbehandling allikevel kan settes ut – for det er nettopp det det er. Analyse av DNA og opprettelsen av DNA-profil er bevisbehandling – og det er altså greit. Det aksepteres av de mener, men det er jo forskjellen.

Oktay Dahl spurte meg om hvorfor Tromsø plutselig var blitt så viktig. Det er ikke slik at flertallet av medlemmene i komiteen kan bestemme at vi nå skal gå for Tromsø. Vi anmoder da Regjeringen om å vurdere det, og det er på bakgrunn av tre momenter. Det ene er at det er en god mulighet til å få et utdanningsløp ved Universitetet i Tromsø, for de har en del andre utdanningsløp, som også inkluderer DNA-teknologi. Jeg tror det er åtte forskjellige retninger, bl.a. medisingenetikken, som er sentral. Det andre momentet er at Tromsø-miljøet kan være operativt i løpet av relativt kort tid. Og det tredje er at det også vil ivareta den «second opinion»-muligheten som vi har lyst til at vi skal ha også i Norge.

Så spurte Oktay Dahl om man kunne se annerledes på GENA hvis GENA blir offentlig eid. Jeg har ikke noe imot at GENA blir offentlig eid. Problemet er for så vidt at Universitetet i Stavanger ikke har så mye når det gjelder utdanningsløp innen DNA fra før. Det er derfor vi har pekt på Tromsø. Det kunne ha vært Bergen, for Universitetet i Bergen har også en del utdanningsløp innen DNA, men de har ikke kommet så langt i prosessen som Tromsø, som tross alt har fått vedtatt det.

Så har jeg lyst til å kommentere kort at André Oktay Dahl stilte spørsmål til SVs representant med hensyn til om det var noen prinsipiell forskjell på det UDI driver med, og det vi diskuterer her. Ja, jeg mener det er en prinsipiell forskjell på forvaltningsavgjørelser og strafferett – bare så det er sagt. Så kan man alltså problematisere om forskjellen er så stor at den skulle problematiseres på samme måte, men det er ikke det saken i dag handler om.

Helt til slutt vil jeg bare si at jeg støtter intensjonene i forslag nr. 1, fra Venstre. Hvis det gjøres om til et oversendelsesforslag, vil jeg anbefale at Arbeiderpartiet i hvert fall går for det.

André Oktay Dahl (H) [20:27:31]: Det er vel på tide å lande denne debatten her. Men jeg bidrar til å forlenge den litt, for etter komitelederens innlegg og representanten Ballos innlegg om Høyres syn på kunnskap er det tydeligvis grunn til å stille noen av spørsmålene enda litt klarere. Hvordan kan det ha seg at man vurderer kompetansen på ett sted som bedre, når det i motsetning til det andre ikke er akkreditert, ikke har utviklet utdanningstilbud, og har ansatte med mindre formell utdanning i rettsgenetikk, og når det andre miljøet som har bedre kompetanse, faktisk brukes i retten som sakkyndige fordi de ønskes der på grunn av sin kompetanse og for å bidra til økt rettssikkerhet? Til overmål fungerer altså det andre, som

man helst ikke vil snakke om og ikke bruke, som veileder, og man bedriver forskning. Og bare for å korrigere representanten Breen litt, så er det også ved Universitetet i Stavanger planer om opprettelse av et studium innen rettsgenetikk. Det som er felles, er at man mangler finansiering både i Tromsø og i Stavanger.

Jeg har litt følelsen av at vi nesten diskuterer OL i Tromsø her. Alle er vel for at vi skal få OL i Tromsø etter hvert. Alle her er for at vi skal få et miljø i Tromsø. Men poenget er at vi må utvikle flere miljøer, og da er spørsmålet: Hvem er det vi tror raskest kan begynne å analysere DNA? Er det GENA, som allerede er akkreditert og har kompetent personale som kan ta prøver og analysere dem i løpet av et par døgn, eller er det Tromsø? Jeg heier på Tromsø, ikke i fotball, men i akkurat dette spørsmålet. Men det må være lov å ha to eller tre tanker i hodet samtidig, og det er altså representanten Aspaker og jeg som har tatt opp spørsmålet om Tromsø. Det er også derfor vi er glad for å ha fått det inn på flertallets side i merknadene.

Jeg stilte et spørsmål til statsråden i stedet som jeg ikke fikk svar på, og det er i forhold til RMI: Når vil Stortinget få seg forelagt en sak hvor RMI som sådan gjennomgås i forhold til kapasitet, kostnadseffektivitet og håndtering av DNA. Det må nødvendigvis komme i løpet av 2008 en eller annen gang, hvis vi skal ha håp om å få realisert de DNA-analysene som vi alle ønsker.

Men helt til slutt – slik at vi lander, og jeg lander – er det grunn til å gjenta hovedpoenget fra i stedet, nemlig at dette er en utrolig viktig sak. Men jeg håper at vi i hvert fall senest i revidert får svar på en del av de spørsmålene som både Fremskrittspartiet og Høyre har her i forhold til realisme i at analysekapasiteten i regi av RMI er nok til å dekke det behovet som vil komme ved selve utvidelsen, uavhengig av om vi ønsker GENA eller ikke.

Odd Einar Dørum (V) [20:30:22]: Reformen i politiet har vært kommentert. Enhver reform i politiet er viktig. Representanten Bjørnflaten spør hvorfor det ikke har skjedd før, så la oss ta det i et litt halsbrekkende tempo.

Hva har skjedd? Politidirektoratet – 1999, nye politimetoder – 1999, politireform – 2000, 2001, 2002, osv., terrorlovgivning – 2002, straffeloven § 242 a, som behandles senere i dag – 2002, tiltak mot organisert kriminalitet – 2003, handlingsplaner mot trafficking og vold i nære relasjoner – i løpet av samme periode, utvidede politimetoder – 2005, Catch og Kripos – samme periode. Jeg vil tro at deler av politiet fortsatt har behov for å avspasere deler av denne innsatsen. Men verden roper stadig på nye reformer, derfor kom det nå i dag. Dette får bli min inngang til å kommentere de to forslagene jeg har lagt fram.

Når det gjelder det ene forslaget mitt, om at det må være en utgang når det er en inngang – det er vel også i henhold til Skriften – er jeg glad for statsrådets åpne holdning til det. Jeg oppfatter at han vil sørge for at dette temaet blir skikkelig belyst i forbindelse med politiregisterloven. Jeg føler at når det kommer tilbake som en skikkelig sak til Stortinget, har jeg oppnådd det jeg ønsket å oppnå med dette forslaget. På det grunnlag gjør jeg for-

slag nr. 1 om til et anmodningsforslag, som jeg selvfølgelig er innforstått med går videre til Stortinget.

Når det gjelder forslag nr. 2, vil jeg si følgende: Vi har tidligere i arbeidet med ulike deler av kriminalpolitikken vært opptatt av å bruke harpun og ikke snurpenot. Det er min ærlige overbevisning at i stedet for å gi fullmakt til å gå inn og registrere selv dem med lavest straff, for deretter via forskrift å lage unntak for dem man i hvert fall ikke vil ha med, som representanter i denne salen har gjort, er det bedre å sette grensen slik at man får med omtrent dem man vil nå. Jeg er ganske urolig for at man skaper forventninger til oppgaver som politiet ikke uten videre kan løse. Det har fram til i dag vært slik at politiet også har kunnet bruke fingeravtrykk. Men politiet har ikke ressurser til å springe rundt og ta fingeravtrykk i alle de sammenhenger hvor de kunne ha gjort det. Hadde de gjort det, kunne de løst veldig mye. Samtidig vet vi f.eks. at politiet har fått ned overraskende mange – et svært antall innbrudd i bil, f.eks. i borettslag i Oslo-området, ved å ha et tett og godt samarbeid med lokale grupper i borettslag og andre. Man har fått oppklaringsprosenten bra i været i viktige områder i Groruddalen. Så det er ikke bare én metode for å bekjempe ulike former for kriminalitet, det er summen av metodene.

Venstre ser også på DNA-registeret som en viktig metode, men vi har valgt en annen inngangsverdi. Det må man oppfatte som et innlegg i den kriminalpolitiske debatten. Vi har valgt å fokusere på dette og i denne omgang ikke på hvem som skal utføre hvilke laboratorieprøver. Derimot er vi svært enig i at det alltid skal være en «second opinion», og vi er veldig glad for at det er understreket så kraftig som det er gjort fra de ulike representantene i komiteen, ikke minst fra sakens ordfører.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at omgjøring av forslag til oversendelsesforslag først vil skje når forslaget kommer opp til votering i Stortinget.

Anders Anundsen (FrP) [20:33:50]: I replikkordskiftet litt tidligere i sted var statsråden veldig opptatt av kvalitet. Jeg mener bestemt at statsråden forsøkte å gi inntrykk av at opposisjonen, nærmere bestemt Høyre og Fremskrittspartiet, ikke var så opptatt av kvalitet, fordi man var opptatt av at andre enn RMI skulle kunne drive med DNA-analyse.

Jeg synes det er underlig at statsråden forsøker å gi inntrykk av at alt som skjer på RMI, er kvalitativt overlegent alt som ellers skjer. Det er grunn til å minne om at RMI fortsatt ikke er akkreditert. Det er heller ikke slik som statsråden forsøkte å fremstille det, at Fremskrittspartiet og Høyre trekker inn mange andre private aktører og nærmest går god for dem. Det det var snakk om i replikkordvekslingen, var prøver som RMI hadde sendt til akkrediterte laboratorier i utlandet for analyse. Da er det en dobbelkvalitet: Det er akkrediterte laboratorier som behandler prøvene, og det er RMI som har sendt prøvene dit – og der skal jo, slik jeg oppfattet statsråden, nær sagt all hjernekapasitet ligge, både i verden og i alle fall for Norges vedkommende.

Jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden litt mer konkret på akkurat dette, for jeg synes ikke han svarte veldig godt. Situasjonen er at man står i fare for at analysekapasiteten ved RMI, til tross for økningene og styrkingen som alle er enige om, ikke er tilstrekkelig. Hva skal RMI da gjøre i mellomtiden? Man må ikke spille for mye tid av hensyn til den videre etterforskningen. RMI har sendt analyser til utlandet når ventetiden har blitt for lang. Skal statsråden nå forby det? Skal han legge hindringer i veien for at RMI kan bruke andre hvis det er behov for det, og saken hoper seg opp?

Jeg vil gjerne at statsråden er tydelig på dette, for jeg føler at han i dag driver en form for dobbelkommunikasjon fra talerstolen. På den ene siden sier han at dette skal drives av det offentlige – punktum. Men på den andre siden har han ikke tatt avstand fra den praksis som han åpenbart har skissert har vært tilfellet tidligere, at man har brukt utenlandske laboratorier. Det er merkelig, for vi har et laboratorium i Norge som er akkreditert, og som kan brukes hvis det blir kødannelse eller lang ventetid. Jeg synes det er underlig at statsråden på en måte har en prinsipiell aversjon mot alt fordi det er privat, og antyder at kvaliteten på det som utføres hos de private, ikke er god nok i forhold til de kravene man setter til RMI. Det henger rett og slett ikke sammen.

Elisabeth Aspaker (H) [20:36:41]: Denne saken kan om vel en uke feire ettårsjubileum i Stortinget. Den kom faktisk hit rundt juletid i fjor.

Jeg er veldig glad for at dette med rettssikkerhet og «second opinion» er blitt så sentralt i denne debatten. Det var i utgangspunktet ingen selvfølge da Regjeringen la fram et lovforslag hvor man satset på ett miljø – og bare ett miljø. Det er også interessant å merke seg at en størrelse som Torleif Rognum, som faktisk er professor på RMI, er en av dem som har vært tydelig på at det var en svakhet ved loven at man bare la til rette for ett miljø, og at man ikke hadde mulighet til å få en «second opinion» i Norge. Da var det snuoperasjonen i regjeringsfraksjonen kom. 29. mars la Høyre fram sitt representantforslag, hvor vi bl.a. pekte på Tromsø, men også på GENA, og hvor vi sterkt appellerte til at man måtte få på plass en «second opinion» i Norge.

Så har altså månedene gått – fra mars og til vi nå behandler innstillingen i saken, som ble avgitt i Stortinget for vel én uke siden. Og da, i siste liten, kommer altså regjeringspartiene på banen og er plutselig veldig i favør av Tromsø. Saken om Tromsø har vært kjent fra Hareide-utvalget, som var forut for lovforslaget. Man hadde altså fra Regjeringens side hatt rikelig anledning til å fremme Tromsø som alternativ, hvis man hadde villet det.

Jeg er veldig glad for at jeg har fått støtte. Jeg er helt overbevist om at Tromsø skal greie å levere innenfor den tidsfristen de selv har satt, under forutsetning av at regjeringspartiene og Regjeringen vil stille opp med den nødvendige finansiering.

Olav Gunnar Ballo (SV) [20:38:31]: Jeg oppfatter at det som representanten André Oktay Dahl sier, og det

som Elisabeth Aspaker sier, er noe forskjellig. Man framstiller det som at et universitetsmiljø nærmest skulle være uforberedt på å ta i bruk denne typen metode, mens et privat laboratorium står klar. Noe av det samme har vi hørt fra Fremskrittspartiet.

Jeg synes det er en forunderlig måte å resonnerer på hvis vi erkjenner at kapasiteten i Norge på dette området har vært for dårlig, slik at vi har måttet sende en del analyser til utlandet. Skal man gjøre det at det har vært sendt analyser til utlandet, til et prinsipp som man skal videreføre, eller skal man være opptatt av å sikre kvaliteten, utvide kapasiteten og få til flere analyser i faglig sterke miljøer? Det er jo det det handler om. Man vil aldri, med mindre man knytter det til universitetsmiljøer eller store sykehusmiljøer, kunne sikre at det er rettsmedisinere, genetikere og patologer til stede. Det er jo det det handler om. Det vil et privat laboratorium vanskelig kunne tilby. At man skulle mistenkeliggjøre dem, er det ikke snakk om. Men vi har i det siste, bl.a. fra universitetsmiljøet i Oslo, fått presentert artikler fra utlandet der man sammenlikner resultatene av fingeravtryksanalyse med DNA-analyse, og hvor man i ettertid kan påvise at fingeravtrykk på langt nær har vært så sikkert som man først trodde.

I forbindelse med høring i justiskomiteen har vi fått presentert at den kodifisering som skjer av DNA, om noen år sannsynligvis vil kunne utvides. Det er pr. dato i all hovedsak utenlandske miljøer som gjør den erfaringen at man med DNA kan gå lenger. Men det ønsker vi at også norske miljøer om noen år skal kunne gjøre. Vi ønsker at man skal styrke disse fagmiljøene, kjøre flere av analysene i Norge, og på den måten være med i den utviklingen. Det handler selvfølgelig om kvalitetssikring opp mot rettsvesenet, men det handler også om å styrke de akademiske miljøene. Derfor synes jeg at spesielt Fremskrittspartiet fullstendig er på blindspor i måten å argumentere på. Man argumenterer altså rent prinsipielt for at noe må skje der det skjedde før, fordi man pr. dato ikke har de miljøene på plass i Norge. Hvis det var slik, var Christian Barnard den eneste i verden som kunne gjennomføre hjertetransplantasjoner, fordi han gjennomførte den første i Cape Town i 1967.

La oss for all del være opptatt av at det er de norske fagmiljøene som skal styrkes. Flere enn Elisabeth Aspaker har vært opptatt av det veldig lenge, selv om ikke alle har løpt til Nordlys dagen etter at man ble opptatt av det.

Statsråd Knut Storberget [20:41:30]: Vi står altså nå foran et av de store, viktige lovvedtakene i Odelstinget i denne perioden, et av de viktigste grepene for å oppklare mer kriminalitet – en av de viktigste metodene for politiet – noe som kan bidra til at oppklaringsprosenten stiger betydelig. Da er det flertallets oppfatning at befatningen, ansvaret og kompetansen i Norge når det gjelder denne nye, viktige utvidelsen i metodebruken, skal ligge på det offentlige. Det er bakgrunnen for at vi har valgt å peke på RMI. Vi mener det er – og vil bli – et veldig godt fagmiljø, nettopp gjennom framtidig akkreditering, gjennom den satsingen vi har, og gjennom den innfasingen vi skal ha av denne reformen. Vi skal gjennom nærmere regelverk de-

finere hvor grensene skal gå, og hvor mange prøver som skal tas. Samtidig skal vi også ved siden av rettssikkerhet og personvern ivareta muligheten for at dette faktisk også skal håndteres på norske hender i et kompetansemiljø som vi bygger opp, og som jeg tror – jeg synes representanten Ballo satte veldig godt ord på det – blir et veldig sentralt kompetansemiljø for dette. Vi har også pekt på, som flertallet i komiteen gjør, at det er nyttig å ha en «second opinion» med hensyn til de vurderinger som gjøres, og her er det naturlig nok pekt på Tromsø. Det er flere som har gjort det.

Sånn sett mener jeg dette er en god løsning og god strategi. Så får Fremskrittspartiet ri sine prinsipper med hensyn til om man skal sende det til utlandet eller gjøre det privat. Det jeg reagerer på i dette, er at man nærmest har akkreditert noen aktører, uten, etter mitt skjønn, å gå nærmere inn i hvor god man er, bl.a. til å ta sporprøver. Det synes jeg er merkelig. Jeg synes faktisk at den akkrediteringen er noe som man skal frita oss politikere for å bedrive. Det at Regjeringa har valgt å satse på Rettsmedisinsk institutt, er nettopp på bakgrunn av at vi mener at vi der også får best mulig garanti for framtida for at vi får gode resultatanalyser, samtidig som vi har mulighet for å fase inn en for oss veldig stor reform, på en måte som gjør at vi får det ut av ressursene som vi faktisk ønsker oss.

Presidenten: Representanten André Oktay Dahl har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

André Oktay Dahl (H) [20:44:21]: Jeg tror ikke representanten Ballo skal begi seg inn på å tolke inn eventuell ulik tilnærming til spørsmålet om Tromsø hos representanten Aspaker og undertegnede. Vi forutsetter at Regjeringen følger opp. Riktignok har vi litt ulik dialekt, men ikke ulikt innhold og tilnærming i spørsmålet om Tromsø, så vi vil ha oss frabedt at man tolker inn den type uenighet.

Hvis man er redd for at det er privat, så kjøp det opp da, eller pålegg RMI å samarbeide nærmere i en overgangsperiode. Det burde være mulig for en regjering, et rødgrønt flertall, som ønsker en aktiv politisk styring. Bygg videre på den kompetansen som er i GENA, så får dere gjort to ting på en gang. Det burde faktisk være ganske fornuftig. Det handler ikke engang om prinsipper, det handler bare om sunn fornuft.

Ellers må jeg bare til slutt si at fra Høyres side er ikke dette noen kamp mot RMI, men en kamp for raskere analyse fra dag én.

Anders Anundsen (FrP) [20:45:38]: Jeg skal være kort, men jeg synes det er unødvendig av representanten Ballo å ta på seg den belærende hatten og snu problemstillingen på hodet og late som om Fremskrittspartiet vil innføre et prinsipp om at man skal sende DNA-analyser til utlandet. Det viser jo at representanten Ballo i hvert fall ikke har lyttet til noe av det representanten Horne og jeg har sagt fra denne talerstolen i dag. Det synes jeg er bekymringsfullt.

Det vi sier, er at vi ikke vil gjøre det motsatte. Vi vil ikke gjøre det til et prinsipp at man *ikke* skal kunne bruke andre analyselaboratorier. Det er det som er utfordringen ved at Regjeringen nå sier at den ønsker at alt dette skal gjøres av det offentlige.

Fremskrittspartiet vil ha en praktisk tilnærming til denne problemstillingen, slik at man har muligheten til å løse eventuelle kapasitetsproblemer som man har sett i historien, og som man helt sikkert – uansett hva Regjeringen håper og tror – vil se i fremtiden. Det er det som er utgangspunktet. Jeg opplever at både statsråden og representanten Ballo nå forsøker å stikke kjepper i hjulene for praktiske og gode løsninger.

Jeg er enig med statsråden. Det er andre som skal akkreditere disse laboratoriene, og det er andre som har akkreditert disse laboratoriene det her er snakk om. De har ikke akkreditert RMI.

Thomas Breen (A) [20:47:06]: Jeg skal prøve å være kort. Det hadde vært fristende å kommentere hattebruk, men jeg skal la det være.

Nå har det for så vidt vært en lang debatt om en relativt uviktig del av dette – hvis en ser helheten i lovforslaget. Allikevel har jeg lyst til å knytte noen kommentarer til den debatten som har vært.

Høyre og Fremskrittspartiet forutsetter nærmest at de pengene vi nå har bevilget for neste år, ikke er nok til å møte den kapasitetsøkningen som lovforslaget har sett for seg. Det er en litt snodig tilnærming. Vi har alle erkjent at det er en utfordring å få nok analysekapasitet på plass. Der vi enige. Så er det da en debatt om private eller ikke private laboratorier, om Tromsø eller Stavanger eller bare RMI. Jeg finner grunn til å minne om at i det store bildet er det stor grad av enighet i denne sal om saken. Jeg tror det er viktig å minne oss selv av og til om at noen ganger kan det være greit å la det bli med det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 151)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeerstatning (gjennomføring av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon) (Innst. O. nr. 6 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 73 (2006-2007))

Solveig Horne (FrP) [20:49:00] (ordfører for saken): Jeg vil vise til den debatten vi hadde i Stortinget om St.prp. nr. 86 for 2006–2007, der vi gav samtykke til å ratifisere konvensjonen om korrupsjon. Det er en viktig sak i arbeidet mot korrupsjon, slik at dette kan unngås.

Her i Odelstinget skal vi nå vedta de lovendringene som trengs slik at denne konvensjonen kan tre i kraft. Det er gledelig å kunne si at Norge allerede har vedtatt en del lovendringer som bidrar til å oppfylle konvensjonen, men likevel er det viktige endringer som blir gjort her i dag i kampen mot korrupsjon.

Et av lovforslagene går ut på å lovfeste en erstatningsregel for skade voldt ved korrupsjon. Flere av høringsinstansene har tatt opp denne viktige problemstillingen og pekt på en del urimeligheter når det gjelder dette. Dette er da også noe som det har blitt tatt hensyn til i utformingen av loven, og komiteen er glad for at disse høringsuttalelsene har blitt ivaretatt.

Det er viktig at det blir tatt forholdsregler for å hindre korrupsjon. Den viktigste plassen dette blir ivaretatt på, er den enkelte arbeidsplass. Dette er i stor grad den enkelte arbeidsgivers ansvar. Har en gode kontrollrutiner og tiltak for å hindre korrupsjon, vil dette virke preventivt, og en har kommet langt for å hindre slik kriminalitet. Det som likevel er viktig å framheve, er at det nå blir vedtatt en modifisert versjon av arbeidsgiveransvaret i forhold til det som lå i høringsutkastet, slik at arbeidsgiver kan bli fri ansvaret der det er sørget for kontrolltiltak.

Flere høringsinstanser har i denne saken etterlyst klare vern for ansatte som varsler, såkalte varslere. Selv om et slikt vern er på plass gjennom vedtakelsen av arbeidsmiljøloven, kan vi ikke få gjentatt nok hvor viktig et slikt vern er. Det har jo flere saker i den siste tiden vist. Vi er helt avhengig av varslere i kampen mot kriminalitet.

Til slutt vil jeg si at det er positivt at vi nå får på plass disse lovendringene i kampen mot korrupsjon, og jeg er glad for at et samlet storting er så opptatt av dette viktige arbeidet.

André Oktay Dahl (H) [20:51:18]: Jeg har ikke tenkt å ta ordet mot loven, det er en enstemmig komiteinnstilling.

Vi var litt for glade da vi skrev merknadene. Vi kom litt i førjulstemning. I sitt innlegg i stortingsdebatten tok Dørum opp noe veldig grunnleggende, nemlig om varslervernet er godt nok. I innstillingen sier vi at vi er veldig glad for at et vern er på plass. Ja, vi er glad for at det har kommet en lovregulering, men Høyre er også i tvil om dette er godt nok, og har gjentatte ganger i andre komiteer i dette hus understreket behovet for å ha om mulig enda strengere og klarere varslingsregler.

Så i tilknytning til statsrådets svar vil jeg anmode om at man også sørger for å evaluere effekten av dette så raskt som mulig, og kommer tilbake til Stortinget med eventuelle lovendringer som gjør at varslervernet ikke bare blir en papirbestemmelse, men en effektiv lovformulering.

Når det gjelder selve loven, er vi glad for at den er på plass, da vi vet at bare én av ti nordmenn tror at myndighetene greier å håndtere korrupsjon. Det betyr at ni av ti ikke har særlig stor tillit til oss. Det bør være et tankekors, og derfor er denne loven en viktig brikke i det arbeidet som vi alle må gjøre for å gjenoppbygge den tilliten som folk har mistet gjennom f.eks. de siste dagers hendelser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 152)

S a k n r . 3

Innstilling frå justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (avgrensa dokumentinnsyn og prøvføring) (Innst. O. nr. 13 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 76 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke gis anledning til replikkordskifte, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Thomas Breen (A) [20:53:32] (ordfører for saken): De endringer vi nå skal behandle i straffeprosessloven, omhandler enkelte deler av regelverket rundt avgrenset dokumentinnsyn.

Formålet med det framlagte forslaget er å gi påtalemakten bedre mulighet til å verne sensitiv informasjon. Bakgrunnen for å endre regelverket er at Høyesterett har tolket regelverket slik at man nå har betydelig mindre mulighet til å beskytte sensitive opplysninger.

Jeg vil som et bakteppe til saken påpeke at et av de viktigste grunnkravene til en god prosessordning er å ivareta rettssikkerheten. Retten til dokumentinnsyn bør derfor være så vid som mulig. Dette til tross er det nødvendig at politi og påtalemyndighet har noen muligheter til ivareta sikkerheten til kilder og informanter.

Den evnen strafferettsapparatet har til å bekjempe alvorlig kriminalitet, er helt avhengig av at informanter og kilder kan føle seg sikre på å kunne gi opplysninger til politiet uten at de setter seg selv eller sine nærmeste i fare. I en stadig mer globalisert verden blir også kriminaliteten mer grenseoverskridende. Dette har ført til at norsk politi har blitt mer avhengig av et bedre og tettere samarbeid med andre lands politi og påtalemyndigheter. Vi kommer også i nær framtid til å få en debatt om et enda tettere og mer formalisert politisamarbeid gjennom den såkalte Prüm-avtalen. I dette samarbeidet ville det være svært uheldig om andre lands myndigheter vegrer seg for å utlevere viktig informasjon til Norge av frykt for at norsk lovgivning ikke gir et godt nok vern mot innsyn.

For å oppfylle kravene i lovforslaget for å unnta innsyn må tre kriterier være oppfylt. For det første må det være opplysninger som ikke vil bli brukt i en eventuell straffesak, det må være strengt nødvendig å nekte innsyn, og en nekting kan ikke medføre vesentlige betenkeligheter av hensyn til den siktedes forsvar i en straffesak.

Det har i de senere årene blitt gitt en rekke muligheter for politiet til å ta i bruk nye metoder for å avdekke og påtale kriminalitet. Det vil være avgjørende at politiet kan unnta opplysninger på etterforskningsstadiet både for å verne hvordan metodene brukes, hvilke kilder og informanter som er i saken, og med hvem og hvordan samarbeid med andre lands myndigheter foregår. Dette er altså

bakgrunnen for at man nå foreslår å holde saken om innsynskriterier, inngangskriteriene, atskilt fra en eventuell straffesak. Det betyr også at politiet ikke kan bruke de opplysninger som har dannet grunnlaget for å sette i verk ekstraordinære tvangsmidler, som f.eks. kommunikasjonskontroll, i en påfølgende straffesak. Fordi politiet og påtalemyndigheten de siste år har fått muligheter til å bruke særs inngripende tvangsmidler i etterforskningen, og fordi regelverket er utformet slik at man kan nekte innsyn i dette, kan man risikere at tilliten til strafferettskjeden svekkes. Det er derfor komiteen også i denne saken ber om at det nå foretas en bred gjennomgang av de nye metodene, slik at vi som lovgivere kan være sikre på at muligheten for å anvende tvangsmidler brukes slik lovgiver hadde forutsatt. Jeg er derfor svært glad for statsrådets signaler om at han i nær framtid vil sette ned et metodeutvalg som skal gjennomgå dette.

Jeg er også fornøyd med at det framlagte lovforslaget har klart å balansere behovet for å unnta innsyn opp mot våre folkerettslige forpliktelser.

Med dette vil jeg anbefale komiteens tilråding i saken.

Solveig Horne (FrP) [20:57:12]: For Fremskrittspartiet er denne saken svært viktig, og vi har både under denne og andre justisministere tatt opp utfordringene i forhold til trygghet rundt politiets tjenestemenn og arbeidsmetoder.

En annen viktig side av denne saken er trygghet for politiets vitner og informanter. Tryggheten i forhold til politiets metoder og den enkelte politimanns og informants sikkerhet er vesentlig for å kunne bekjempe organisert kriminalitet.

Politifolk som jobber «undercover» overfor kriminelle grupper, trenger den beskyttelsen loven her legger opp til. Vissheten om at en del inngangsupplysninger kan holdes tilbake, er viktig for at den enkelte tjenestemann skal kunne gjøre en god jobb uten å risikere liv og helse for seg selv og ikke minst for sin familie.

At man i dag får vedtatt denne lovendringen, er et viktig skritt på veien for å øke deres trygghet. Å få på plass denne lovgivningen er også, slik vi ser det, helt nødvendig i internasjonalt politisamarbeid. Internasjonale samarbeidspartnere må i bekjempelsen av alvorlig grenseoverskridende kriminalitet ha tillit til hvordan deres opplysninger behandles. Norsk politi må derfor ha minst like gode regler for beskyttelse av slike opplysninger som man har i de land vi samarbeider med.

Fremskrittspartiet mener at rettssikkerheten og grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper, som at man skal få imøtegå det som blir anført mot en, fortsatt er ivarettatt etter vedtakelsen av denne loven. Dette fordi domstolen dømmer på grunnlag av de bevis som føres i retten. Når politi og påtalemyndighet velger ikke å føre enkelte bevis, er det lite behov for at forsvarer eller tiltalte får opplysninger av denne art.

Fremskrittspartiet er nå likevel villig til å gå litt lenger enn resten av komiteen. Vi er enig i at man bør kreve en viss alvorlighetsgrad for å bruke unntakene i straffeprosessloven § 242a, og vi støtter derfor kravet om at unnta-

ket etter første ledd kun kan brukes i saker hvor man risikerer fengselsstraff på 5 år eller mer.

Fremskrittspartiet mener imidlertid det bør kunne tas hensyn til om maksimumsstraffen kan forhøyes. Bakgrunnen for dette er at vi mener alvorlighetsgraden i seg selv er høyere når man gjentar en forbrytelse. Viktigere er det likevel at flere mindre forhold kan være et ledd i alvorlig og omfattende organisert kriminalitet.

Til slutt: På bakgrunn av at denne saken er viktig, og reiser en del prinsipielle spørsmål, er også vi glad for at vi i dag har en så samlet komite, og at det blir satt ned et utvalg som skal gjennomgå reglene for dokumentinnsyn og andre spørsmål vedrørende de nye metodene som politiet har fått mulighet til å bruke.

Jeg vil til slutt ta opp mindretallsforslagene fra Fremskrittspartiet i innstillingen.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen igjen.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [21:00:22]: Kriminalitetsbildet har endret seg dramatisk de senere årene, også her i landet. Terrortrusselen og den organiserte, grenseoverskridende kriminaliteten har stilt både lovgiver, politi, påtalemyndighet og domstoler overfor nye utfordringer.

Høyre mener det er en skremmende utvikling at lovovertridere i større grad enn tidligere utøver vold eller truer med å utøve vold overfor dem som har opplysninger i straffesaker.

Strafferettsapparatets evne til å bekjempe alvorlig kriminalitet svekkes hvis folk ikke tør stå fram med det de vet om straffbare forhold. Man risikerer at jo mer ondsinnet og hensynsløs forbryteren er, desto vanskeligere blir det å få vedkommende dømt. Derfor ble det under Bondevik II-regjeringen i 2003 foretatt endringer i straffeprosessloven som skal beskytte politiets informanter, metodebruk og samarbeidet med utenlandske myndigheter. Dette, i tillegg til at politiet i 2005 fikk tilgang til nye etterforskningsmetoder i de mest alvorlige sakene, har vært viktige skritt i kampen mot den groveste kriminaliteten.

Det er vanskelig å lage et lovverk som dekker alle de behov politi og påtalemyndighet har for å kunne avdekke og straffeforfølge alvorlig kriminalitet. Det vil kunne oppstå situasjoner som lovgiver ikke har tenkt på, eller domstolens tolkning av en bestemmelse gjør at den får en annen anvendelse enn forutsatt.

Lovforslaget Odelstinget behandler i dag, er et resultat av at rettspraksis har vist at lovverket ikke er tilstrekkelig når det gjelder begrensninger i innsynsretten i visse dokumenter som kan sette kilder og informanter i fare eller avdekke politiets strategi eller metodebruk. I verste fall fører det til at påtalemyndigheten velger ikke å gå videre med etterforskningen, eller lar være å ta ut tiltale. Begge deler er like uakseptabelt. Det er derfor bra at nødvendige lovendringer kommer på plass, slik at vår evne til å bekjempe alvorlig organisert kriminalitet ikke svekkes ytterligere.

Høyre mener det er viktig å holde fast ved en kriminalitetspolitikk som har som mål å bekjempe kriminalitet på en effektiv måte, samtidig som grunnleggende rettssikkerhets- og personvern hensyn blir ivaretatt. Dette er godt balansert i lovforslaget, og det er vi tilfreds med. Samtidig er det viktig at vi erkjenner at retten til dokumentinnsyn som et utgangspunkt må være så vid som mulig, og er et viktig grunnkrav for god prosessordning. De avveininger som her er tatt, føler Høyre seg trygg på er de riktige.

Høringsrunden reiste imidlertid flere vanskelige problemstillinger, også av mer prinsipiell art. Vi er derfor tilfreds med at Justisdepartementet nå varsler at man vil nedsette et utvalg som skal se på ulike sider av dette og vurdere behovet for ytterligere endringer.

Odd Einar Dørum (V) [21:03:14]: Saken handler om hvorvidt visse dokumenter i rettsapparatet skal holdes unna personer under hovedforhandlinger, på gitte vilkår.

Bakgrunnen for saken er bl.a. den såkalte heroinkildesaken, der personer hadde blitt tatt av politiet med 36 kg heroin. Personene måtte slippes av hensyn til informanter i saken, fordi informantenes liv ellers ville vært i fare. Det førte til en ganske hektisk runde i 2002 og en lovendring i 2003, som det er gjort rede for her. Den lovendringen har senere åpenbart blitt testet, bl.a. i forbindelse med Nokasaken. Jeg oppfatter at Riksadvokaten som følge av dette har kommet med forslag.

De forslagene som er fremmet i dag, vil Venstre støtte. Vi finner det ikke riktig å la dette være mindre strengt enn det flertallet i komiteen anser, slik at vi stemmer ikke for Fremskrittspartiets forslag.

Sakskomplekset fordrer, som det står i saksframstillingen, at man skal se på generelt ulike straffeprosessuelle vanskelige avveininger. Men det påpeker også et annet forhold. Det knytter seg til et initiativ, som jeg – hvis hukkommelsen ikke glipper for en intenst arbeidende stortingsrepresentant – for godt og vel et halvt år siden tok opp i en interpellasjon til justisministeren, om å lovfeste de ulovfestede metoder for infiltrasjon og provokasjon. Jeg gjorde det med den begrunnelse at lovfestingen i andre land har skjedd etter politiskandaler eller situasjoner der mennesker har mistet livet, bl.a. politifolk og andre som har vært opptatt med rettsforfølgelsen. Jeg sa det da slik at det ville være en fordel om vi ikke kom i en slik situasjon i Norge. I den sammenheng sa statsråden at han ville sette i gang et arbeid med å evaluere de politimetoder vi hadde, bl.a. gå inn på de vanskelige avveininger som finner sted når man skal bruke slike tvangsmidler. Det er dette sakens ordfører har tatt opp igjen i dag. Jeg tror det er svært viktig at man gjør det, for det er nettopp i vurderingen av hvordan metodene er blitt brukt, eller ikke er blitt brukt, at man mer riktig kan få finsiktet både straffelovens bestemmelser og straffeprosesslovens bestemmelser. Jeg tar det for gitt at dette nå får et stort trykk på seg, slik at vi kan få denne gjennomgangen. Det er mange år siden man første gang sa at det skulle skje, og jeg tror det er svært nødvendig at det skjer.

Samtidig vil jeg understreke at én side ved denne saken handler om en viktig utvikling i norsk politi som jeg er

sikker på at statsråden er opptatt av. Det er hvordan politiet håndterer vitner og informanter som skal beskyttes. Det sier seg selv at slike vitner og informanter ikke i politiet kan ledes av dem som etterforsker saken. De må håndteres av andre i politiet. For en tid tilbake – det er ikke nødvendig å tidfeste – oppstod det visse situasjoner i politiet der politifolk så på slike mennesker som sine personlige informanter. Informasjon fra informanter eller vitner som håndteres på denne måten, er ikke én politipersons personlige informasjon. Det er politiet som system som skal ha den informasjonen. Så det å knytte informant-håndteringen til politiet på en skikkelig og god måte, atskilt fra dem som driver med etterforskningen, er svært viktig. Jeg vil be om at statsråden bekrefter at dette systemet nå er på plass på en så bra måte at vi kan ta det med ro, men jeg nevner bare for Stortinget at i forbindelse med behandlingen av § 242 a i 2002 og 2003 ble det understreket hvor viktig det var å få dette på plass. Jeg vet at politiet har jobbet med dette, og jeg regner med at det er viktig.

Jeg vil også understreke at i tilknytning til temaet i dag reises generelt spørsmålet om vitnebeskyttelsestiltak, som er en del av kampen mot organisert kriminalitet. Det reiser også spørsmål om tiltak for at vitnebeskyttelse kan skje på tvers av forskjellige land, bl.a. i Norden og steder i Europa hvor det ikke vil være påfallende at folk flytter på seg – for å si det på en slik måte. Men det reiser også spørsmål om hvordan politiet skal håndtere det som ble behandlet i den nå avsluttede australske TV-serien «Politiagentane». Der drev politifolk det som på nynorsk heter «undercover», som på mange måter er en infiltrasjonsmetode og til dels en provokasjonsmetode. Jeg tror at vi vil kunne møte sånne situasjoner, og jeg vet at vi har miljøer som skolerer seg på det, men jeg vil igjen ta opp i denne debatten behovet for at man gjennomgår politimetodene og også i en slik sammenheng ser på behovet for en lovregulering av de ulovfestede politimetodene infiltrasjon og provokasjon.

Jeg støtter komiteinnstillingen med de merknader som ligger i den fra flertallets side, som jeg synes er avveide og ettertenksomme. Jeg finner det svært nyttig at vi har fått en slik sak fram for Stortinget som den som nå er fremmet av Regjeringen.

Venstre stemmer for innstillingen.

Statsråd Knut Storberget [21:08:10]: Jeg er svært tilfreds med at hele justiskomiteen, med noen unntak, har sluttet seg fullt ut til forslaget om å begrense retten til dokumentinnsyn og bevisførsel. Det er jeg først og fremst glad for fordi det er ikke noen enkel materie å gå inn i, og fordi det er to utrolig viktige hensyn som står mot hverandre.

Da er det bra at man har en veldig bred politisk enighet om hvor grensen skal gå. For vi kan i iveren etter å gjøre etterforskningen og politiet og det politiaere så sterkt komme til å måtte krenke det som for mange er en soleklar rett: å få se hva slags dokumenter som hviler i saken, og også sjøl få lov til å tolke – hva er det som taler for meg, og hva er det som taler mot meg? Derfor er ikke dette noen lett sak, men jeg tror den er nødvendig. Jeg mener at

vi har funnet en bra balanse, og at den grensedragningen vi har foretatt, er gunstig.

Politiet og påtalemyndigheten har i løpet av de siste årene fått tilgang til etterforskningsmetoder som innebærer at vi metodemessig er godt rustet til å bekjempe alvorlig kriminalitet. Dette er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, forutsetning for å kunne avdekke og strafffølge organisert og annen alvorlig kriminalitet. En annen avgjørende forutsetning er at politiet og påtalemyndigheten er i stand til å beskytte sensitiv informasjon som ikke skal brukes ved avgjørelsen av skyld- og straffspørsmålet. Høyesteretts tolkning av regelen om dokumentinnsyn den senere tid har ført til at muligheten til å beskytte sensitiv informasjon er svekket. Formålet med forslaget er å gi politiet og påtalemyndigheten bedre mulighet til å verne nettopp denne informasjonen.

Etter gjeldende rett varierer retten til dokumentinnsyn på de ulike trinn i straffesaken. Utgangspunktet på alle stadier er at det kan kreves innsyn i «sakens dokumenter». Når et dokument er å anse som et saksdokument, vil den mistenkte og forsvareren ha rett til innsyn, med mindre opplysningene kan unntas innsyn etter særlige bestemmelser. Unntaket fra innsynsretten varierer på sakens ulike stadier. På etterforskningsstadiet åpner straffeprosessloven for vide unntak fra innsynsretten, ut fra hensynet til nettopp etterforskningen, tredjeperson, rikets sikkerhet og forholdet til fremmed stat. Etter at tiltale er tatt ut, er muligheten for å nekte innsyn snevrere. Innsyn kan nektes av hensyn til rikets sikkerhet, forholdet til fremmed stat eller der det er begjært anonym vitneførsel. Når saken er avsluttet, kan innsyn nektes av hensyn til rikets sikkerhet, forholdet til fremmed stat eller når det er grunn til å tro at utskrift vil bli benyttet på urettmessig vis.

Foruten de nevnte unntakene gir straffeprosessloven § 242a en generell unntaksregel på alle trinn i saken. Det er blitt redegjort tidligere for tilblivelsen av den. Bestemmelsen åpner for at tingretten kan nekte innsyn når tre vilkår er oppfylt: Det må være tale om opplysninger påtalemyndigheten ikke vil gjøre gjeldende som bevis i saken, det må være «strengt nødvendig» å nekte innsyn, og en nekting må ikke føre med seg «vesentlige betenkeligheter av hensyn til den siktedes forsvar». Er vilkårene oppfylt, kan innsyn nektes for å verne politiets kilder og informanter, politiets metodebruk og samarbeidet med utenlandske myndigheter. Innsynsnekt av hensyn til politiets metodebruk og hensynet til samarbeidet med utenlandske myndigheter kan bare besluttes når handlingen har en straffesammenheng på fengsel i fem år eller mer.

Jeg er glad for at komiteen støtter forslaget om å endre straffeprosessloven § 242a og § 292a, om adgangen til å nekte innsyn og avskjære bevis av hensyn til informanters liv og helse mv., slik at det klart går fram at bestemmelsene kan brukes for å unnta opplysninger som har dannet grunnlag for bruk av ekstraordinære tvangsmidler – såkalte inngangsupplysninger. Inngangsupplysninger kan, foruten informantopplysninger, bestå av informasjon politiet har fått overført fra andre land – som flere har vært inne på i dag – eller skaffet seg ved bruk av politimetoder. Uten en adgang til å verne slik informasjon vil ikke de tiljen-

gelige tvangsmidlene være tilstrekkelig effektive virkemidler i kampen mot den alvorlige kriminaliteten vi her snakker om.

Jeg er videre tilfreds med at komiteen støtter forslaget om at dokumentene i en innsynssak etter disse paragraferne ikke skal inngå i dokumentene i straffesaken – «sakens dokumenter» – og at den mistenkte/siktete dermed ikke skal kunne få innsyn.

Til slutt – tiden renner ut – vil jeg si at jeg nå er parat til så raskt som mulig å få nedsatt dette metodeutvalget slik at vi får igangsatt det nødvendige arbeidet. Det vil særlig være nyttig etter at Odelstinget nå gjør slik endring.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 153)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene) (Innst. O. nr. 7 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 78 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 40 minutt og fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve høve til replikkordskifte, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt. – Det er vedteke.

Ingrid Heggø (A) [21:14:00]: Denne odelstingsproposisjonen inneheld framlegg om endringar i aksjelova, allmennaksjelova og enkelte andre lover. Lovframlegget gjennomfører Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/56/EF av 26. oktober 2005 om fusjonar over landegrensene av selskap med avgrensa ansvar. Direktivet fell inn under EØS-avtalen sin artikkel om selskapsrett og er bindande for Noreg via EØS-avtalen.

Komiteen er samla på alle punkt, med to unntak. Det gjeld trekantfusjon og endring i skattereglane. Eg vil kommentera fleirtalsinnstillinga på desse to punkta.

Det er eit faktum at norske bedrifter har behov for eit regelsett som gjeld også utover landegrensene. Komiteen har ikkje gått inn på å endra reglane for samvirkeføretak. I tillegg til at samvirkeføretaka i EØS-området er svært ulike i struktur og form, er denne lova så pass ny i Noreg at ho må få gå seg til litt først.

Lovframlegget vil gjera det enklare å gjennomføra omstruktureringar på tvers av landegrensene og såleis letta åtkomsten for norske selskap til andre europeiske marknader. Dette vil gi både økonomiske og administrative innsparingar i høve til dagens ordning.

Fleirtalet, Arbeidarpartiet, SV og Høgre, ønskjer ikkje å gå inn på trekantfusjon over landegrensene. Dette er også i tråd med Regjeringa sitt syn. Ein fusjon over landegrensene føreset at dei deltakande selskapa er underlagde

lovgevinga i to eller fleire ulike EØS-statar. Dette medfører at eit vilkår for at ein trekantfusjon over landegrensene skal kunna gjennomførast, er at rettsordenen i alle dei EØS-statane det gjeld, anerkjenner samanslåinga som ein fusjon. I tillegg må framgangsmåten vera tillaten etter lovgevinga i alle dei statane der dei deltakande selskapa høyrer heime.

Det finst ikkje reglar for trekantfusjon i nokon av dei andre EØS-statane. Det er derfor tvilsamt om trekantfusjon over landegrensene vil verta anerkjent som fusjon i andre land, fordi fusjonsomgrepet i EU sine direktiv byggjer på at det overdragande selskapet får godtgjering «i form av verdipapirer eller andeler som representerer kapitalen», altså aksjar i selskapet. Ved trekantfusjon er vederlaget til det overdragande selskapet i form av aksjar i morselskap eller søsterselskap. Dette er ein vesentleg skilnad.

Når det overtakande selskapet er utanlandsk, kan dei ikkje stø seg til norske reglar. Det er òg grunn til å tru at sjølv om det norske selskapet er det overtakande selskapet, vil vederlaget til deltakarane ikkje vera tillate og dermed ikkje verta anerkjent.

Korkje fusjonsdirektivet eller direktivet om fusjon over landegrensene gir reglar om fusjonsprosedyre for trekantfusjonar, og ein fusjon kan ikkje gjennomførast med mindre framgangsmåten er harmonisert. Så utfordringa i mindretalsframlegget er ganske enkelt at vi må laga norske reglar som er harmoniserte, men vi veit ikkje kva dei skal harmoniserast med. I tillegg kjem at det er lite truleg at trekantfusjonen vert anerkjent i andre EØS-statar, og då vil desse reglane faktisk ikkje ha nokon realitet. Dette vil berre gi eit feilaktig inntrykk av høvet til å kunna gjennomføra ein internasjonal fusjon som ein trekantfusjon.

Direktivet regulerer ikkje andre sider av fusjonen enn dei selskapsrettslege. Unnataket her er reglane om arbeidstakarane sin innverknad i det fusjonerte selskapet. Fleirtalet er innforstått med at det ikkje er eit tema for proposisjonen å vurdere endringar i andre rettsreglar som fusjonen gjeld.

Når det gjeld skatt, viser fleirtalet, Arbeidarpartiet, Høgre og SV, til at Finansdepartementet arbeider med framlegg til tilpassing av skattereglane.

Eg vil heilt til slutt ta opp det framlegget som skal vera omdelt i salen – det er ei endring:

«Vedtaks punkt VI skal lyde:

Loven trer i kraft straks.»

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har teke opp det forslaget ho refererte.

Solveig Horne (FrP) [21:18:17]: Det er en allsidig saksliste vi har på kartet for Odelstinget i dag!

Når det gjelder denne saken, er Fremskrittspartiet glad for at de nye fusjonsreglene blir behandlet i Odelstinget før fristen for gjennomføring, som altså er den 15. desember. Det er jo bare to dager til.

Under komiteens behandling av lovforslaget har vi tatt opp to forhold, og ett av disse har betydning for om de nye

reglene egentlig kan brukes i Norge i det hele tatt. Det første forholdet gjelder trekantfusjoner, noe Regjeringen ikke foreslo at det skulle åpnes for. Fremskrittspartiet vil påpeke at en stor andel av selskapene som er notert på Oslo Børs, er holdingselskaper, og for disse og andre holdingselskaper vil det være viktig at det åpnes også for trekantfusjoner. Dersom dette ikke gjøres, vil grenseoverskridende fusjoner som involverer norske holdingselskaper, bli unødvendig tungvinte og svært kostnadskrevenne. Vi kan ikke se hvorfor man ikke ved en ørliten endring av aksjeloven kan legge til rette for trekantfusjoner, i tilfelle dette kan bli aktuelt senere, f.eks. hvis noen andre EØS-land åpner for denne fusjonsformen, som næringslivet selv mener er en gunstig ordning. Trekantfusjon er i tillegg et praktisk hjelpemiddel ved oppkjøp av utenlandske selskaper, og jeg klarer ikke å dele den motviljen og redselen for å åpne for trekantfusjon som flertallet her i dag har.

Det andre forholdet Fremskrittspartiet har tatt opp, gjelder de skattemessige forholdene rundt fusjoner over landegrensene. Flere høringsinstanser har etterlyst slike tilpassede skatteregler. Det direktivet som vi i dag gjennomfører, ble vedtatt i EU høsten 2005 og har vært kjent for departementet lenge. Derfor hadde vi gjerne sett at det kom forslag om tilpassede skatteregler samtidig med de aksjerettslige reglene. Saken er jo at disse to regelsettene går hånd i hånd. Bedriftene bruker fusjonsordningen fordi den er både kommersielt og skattemessig gunstig. Har man ikke skattereglene på plass, blir loven så godt som ubrukelig i praksis, og da har det jo liten hensikt å vedta den.

Finansministeren sa i sitt svarbrev på spørsmål fra meg at skatteregler om fusjon over landegrensene vil komme i 2008, og vi håper da at hun foreslår noen regler som gjør at norske bedrifter får mulighet til å bruke fusjonsreglene slik de er tenkt å virke, nemlig til å «bidra til integrasjon av de europeiske markeder og gjøre det europeiske næringslivet mer fleksibelt og konkurransedyktig», som det står i direktivet. Dessuten krever EØS-avtalen at vi ikke forskjellsbehandler fusjoner som skjer i Norge på den ene siden, og fusjoner som skjer over landegrensene. Dagens regler innebærer nemlig en slik forskjellsbehandling.

Til slutt vil jeg få ta opp det mindretallsforslaget som framgår av innstillingen.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har teke opp det forslaget ho refererte til.

Odd Einar Dørum (V) [21:21:18]: Jeg tar ordet utelukkende for å si at Venstre slutter seg til komiteens flertall, og argumentasjonen er framført på en ryddig og skikkelig måte av sakens ordfører. Vi er altså med i den store og brede allianse mellom regjeringspartiene og Høyre, så her blir det en samling av borgerligheten og de rød-grønne. Så får vi konstatere at Fremskrittspartiet ikke er en del av det.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, sjå side 154)

S a k n r . 5

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) (Innst. O. nr. 25 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 10 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 40 minutt og blir fordelt med inntil fem minutt til kvart parti og inntil fem minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det blir sett på som vedteke.

Akhtar Chaudhry (SV) [21:22:50] (ordfører for saken): Når et menneske blir utsatt for vold, kan samfunnet dessverre ikke fjerne den smerten og de lidelsene som offeret utsettes for. Samfunnet kan heller ikke erstatte tapet av en omsorgsperson. Samfunnet kan imidlertid stille opp for ofrene og de etterlatte slik at de slipper å få økonomiske problemer i tillegg til volden og savnet.

SV er meget glad for at Regjeringen har lagt fram proposisjonen om utvidet voldsoffererstatning. Barn som er vitne til vold, etterlatte og søsken til drapsofre, og mennesker som får personskader på grunn av alvorlige trusler, skal gis rett til voldsoffererstatning. Dette vil gi voldsofferene nødvendig bistand og beskyttelse, samtidig som de sikres rett til erstatning. Også barn som er vitne til vold, skal få erstatning. Jeg mener, og jeg er glad for at hele komiteen er enig, at det er liten eller ingen forskjell mellom fysisk vold og trusler om fysisk vold. For eksempel for et barn er en trussel om vold minst like reell som selve anvendelsen av vold. Trussel om vold kan etterlate alvorlige skader på barnets psykiske helse og mentale utvikling. Vi er derfor meget tilfreds med at Stortinget i dag vil vedta å utvide grunnlaget for voldsoffererstatning fra å omfatte straffbare handlinger til trusler om straffbare handlinger.

SV er svært fornøyd med at endringene legger opp til en liberalisering av anmeldelseskravet. Det er ikke slik at det første den som har vært utsatt for vold eller trusler om vold, tenker på, er å oppsøke nærmeste politistasjon for anmeldelse av saken. Regjeringen foreslår at for å få erstatning etter voldsoffererstatningsloven trenger ikke anmeldelsen til politiet lenger å skje med en gang. Dette vil bety at flere vil kunne ha krav på erstatning. Jeg er fornøyd med at komiteen ønsker denne realiseringen velkommen.

SV har forståelse for at et voldsoffer i noen tilfeller vil kvie seg for å begjære straff, siden voldsutøveren i mange tilfeller vil være i nær slekt med offeret. Det oppstår derfor en sterk lojalitetskonflikt dersom offeret må begjære straff for å få erstatning. Regjeringen foreslår å sløyfe dette kravet. Vi ønsker også dette forslaget velkommen.

Jeg er meget fornøyd med at det her innføres en særskilt foreldelsesregel for barn og unge. Mange barn og unge vil kvie seg for å anmelde voldsutøvelsen, eller kan være hindret fra å gjøre det på grunn av sin unge alder. Det samme gjelder søknad om voldsoffererstatning. Det er derfor svært hyggelig at Regjeringen foreslår at det er tilstrekkelig at søknaden om erstatning framsettes før skadelidte fyller 21 år, og ikke minst hyggelig er det at Stortinget kommer til å slutte seg til dette forslaget.

I dag er øvre grense for voldsoffererstatning 20 G. I de tilfeller der det er flere ofre for samme hendelse, er det i dag slik at de skadelidte må dele erstatningen seg imellom. Denne bestemmelsen kan virke urimelig i enkelte tilfeller, f.eks. når det er flere søsken som er etterlatt. Det er gledelig at Høyre har vært en samarbeidspartner når vi ber departementet om å komme tilbake med en nærmere gjennomgang av ordningen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2008.

Ingrid Heggø (A) [21:27:05]: Den raud-grøne regjeringa med justisministeren i spissen har verkeleg sett vald i nære relasjonar på kartet. Det fortener ho ros for. Det er ikkje tvil om at vi ser svært alvorleg på vald i nære relasjonar, og det er viktig at dette temaet ikkje vert verande tabubelagt eller omtalt som husbråk – dette er valdsbruk i heimen.

Når den trygge heimen vert omgjord til arena for valdsutøving, når eit barn er vitne til at mor eller ein av syskena vert slått eller trua, kan dette føra til at barna sin tryggleik og tillit vert skadd. Det er derfor eit viktig grep vi tek når vi utvidar slik at også trussel om vald vert omfatta.

Alvorlege trusselhandlingar, mishandling i nære relasjonar og menneskehandel vert også omfatta av endringa i denne proposisjonen. I endra lovtekst kjem det tydeleg fram at det ikkje skal vera eit vilkår at ein er utsett for vald eller tvang i snever forstand. For eksempel vert valdtekt og andre seksuelle overgrep mot barn og vaksne omfatta.

Lovendringa er slik utforma at ordninga er særleg aktuell der barn gjentekne gonger er vitne til langvarig mishandling, men vilkåra om erstatning kan òg vera oppfylte etter ei enkeltstående valdshandling, f.eks. der barnet ser far påføra mor alvorlege skadar.

Vi innfører òg ein særskilt foreldingsregel for barn og unge, slik at vi lempar på kravet om melding «uten opphold», og det er tilstrekkeleg at søknaden vert framsett før skadelidne fyller 21 år.

Ved at Kontoret for voldsoffererstatning no får høve til å dekkja utgifter til innhenting av erklæringar frå f.eks. lege, tannlege og psykolog, vil fleire valdsoffer få erstatning. Det same gjeld at ein har sløyfa kravet til at meldinga skal innehalda oppmoding om straff.

Ei anna gruppe som får styrkt rettane sine gjennom framlegga i denne proposisjonen, er etterlatne etter personar som døyr som følgje av valdshandlingar. Kretsen av personar som kan ha rett til erstatning, vert utvida, og dei får erstatning for meir enn tidlegare.

Det bør vera mest mogleg samsvar mellom den erstatninga som domstolen har idømt, og det som faktisk vert utbetalt. Dette vert også presisert i komitemerknadene.

Der det har kome nye opplysningar til etter domstolsavgjersla, kan ein redusera utbetalinga, eller når ein når taket.

Utvidinga til at også sysken av avdøde kan verta tilkjende erstatning, inneber ikkje eit rettskrav på erstatning til sysken, men dersom det ligg føre særlege grunnar, vil voldsoffererstatningsmyndigheitene ha eit skjønsmessig høve til å tilkjenna erstatning.

Når det gjeld spørsmålet om tilbakeverkande kraft, er det godt mogleg at det vil vera riktig i desse sakene. Det same gjeld om ein skal heva taket frå dagens 20 G. Erstatning som relaterer seg til tap av inntektsevne og nedsett funksjonsevne med høge utgifter til behandling, pleie og omsorg, er eit anna eksempel på ein type sak der ein kan nå taket på 20 G. Saksordføraren nemnde ei anna sak som er like viktig.

Eit tredje moment som bør vurderast, er forelding av erstatning, der det, slik eg har forstått, er ulike reglar i alminneleg strafferett og voldsoffererstatning. Vi ser fram til den varsla analysen som justisministeren har lova Stortinget i samband med revidert.

Det er òg viktig at saksbehandlingstida i erstatningssaker er kortast mogleg. Vi stiller oss derfor bak dei føreslåtte endringane til forbetring. Men eg vil signalisera at eg i utgangspunktet er skeptisk til at ein person åleine skal avgjera om valdsoffererstatning vert gjeven eller ikkje, men her har ein lagt inn fleire sikkerheitsventilar, og omsynet til at offeret får ei rask behandling, talar absolutt for eit slikt delegasjonsmynde som her vert skissert.

For det første: Delegasjonen gjeld ikkje avgjersle i prinsipielle eller tvilsame saker, og gjeld berre saker som ikkje byr på vesentlege tvilsspørsmål.

For det andre kan alle nemndas medlemmer lesa igjenom og trekkja tilbake ei avgjerd, og då vil saka koma opp i full nemnd.

Det er som sagt eit veldig viktig grep vi tek her i dag for å styrkja offera si stilling, og det vert helsa velkome.

Solveig Horne (FrP) [21:31:40]: Det er svært gledelig at vi får en utvidelse av ordningen med voldsoffererstatning. For Fremskrittspartiet er det viktig at de som er utsatt for kriminalitet, ikke blir ytterligere skadelidende. Et offer er noe man blir ufrivillig, mens det å begå vold eller kriminalitet er noe en velger å gjøre.

Fremskrittspartiets justispolitikk bygger på hensynet til offeret, mer enn hensynet til den enkelte lovbrøyer og overgriper. Derfor er vi veldig glad for denne loven som vi i dag skal vedta. Den inneholder en utvidelse i forhold til hvem som skal få erstatning, og det blir tatt flere viktige grep som er viktig for den enkelte skadelidte og det enkelte offer.

Mange gjerningsmenn har dessverre ingen penger eller verdier. Resultatet er derfor altfor ofte at voldsofre ikke får den erstatningen de er tilkjent ved dom. Samfunnets oppgave er da å sørge for at ofrene ikke blir skadelidende enda en gang på grunn av dette. Da blir de offer i dobbel forstand.

Staten gjennom voldsoffererstatningen skal i slike saker i realiteten forskuttere det idømte erstatningsbeløpet

der dette er fastsatt i dom, og kreve beløpet i regress overfor den dømte. Dette betyr at voldsoffererstatningen dermed ikke skal kunne settes under det idømte erstatningsbeløpet.

For Fremskrittspartiet er det viktig å framheve at det bærende prinsipp må være likebehandling av skadelidte og ofre. Dette er, slik vi ser det, helt uforenlig med at en setter en grense på 20 G i forhold til hvert skadetilfelle. Grensen på 20 G innebærer at en vil få en urimelig og tilfeldig forskjellsbehandling, ut fra om det er en eller flere skadelidte pr. skadetilfelle.

Her må jeg si at Regjeringen skuffer kraftig. Fremskrittspartiet reagerer på komitelederens utspill i pressen hvor hun gir uttrykk for at dette er noe hun vil gjøre noe med. Vi vet at det er mange tilfeller der ute som forskjellsbehandles, og det er spesielt krenkende overfor barn. Det er slik i dag at når det er flere søsken, må en dele erstatningen, men er en enebarn, får en hele beløpet. Når da komitelederen, og representanten Aspaker, går ut i pressen og sier at dette er urimelig, og at en må vurdere å gjøre noe med det, for så å skyve det foran seg til våren, er dette en hån mot ofrene.

Det er i dag vi behandler lovforslaget, og det er i dag flertallet i denne sal har sjansen til å gjøre noe med denne maksgrensen, men de benytter den ikke. Slik Fremskrittspartiet leser denne saken, har regjeringspartiene, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, alt i proposisjonen sagt hva de ønsker, og det er å opprettholde denne grensen. Igjen: det er faktisk i dag vi behandler loven, og ikke i revidert.

Fremskrittspartiet ønsker videre å utrede om staten også i andre saker enn det som faller inn under denne loven, skal kunne forskuttere idømt erstatning for så å søke regress hos den dømte.

Et eksempel kan være der en person har blitt utsatt for grov svindel og taper alle sine penger, med den følge at en må gå fra gård og grunn. Et annet eksempel er hvor en brannstifter har tent på huset som du og din familie bor i. Dersom en ikke har forsikring, vil en ofte stå på bar bakke, og en erstatning en er tilkjent, vil ha liten betydning om skadevolder ikke har midler. Staten har ressurser og verktøy den skadelidte ikke har, og staten kan derfor lettere inndrive sine krav. Fremskrittspartiet fremmer derfor forslag om iallfall å utrede dette nærmere, og håper statsråden kan ta med seg disse signalene.

Under høringen ble det fra Advokatforeningen problematisert forholdet ikrafttredelse og hvilken virkning dette ville ha på handlinger begått før lovendringen trer i kraft. Grunnloven § 97 er satt til å beskytte den enkelte borger mot overgrep fra staten. Jeg vil for øvrig presisere at det er svært utenkelig at noen spekulerer i å bli utsatt for vold ut fra hvilke lovregler som eventuelt skulle gjelde.

Fremskrittspartiet mener på denne bakgrunn at samtlige endringer i denne lov skal komme til anvendelse på søknader som innkommer etter lovens ikrafttredelse.

Fremskrittspartiet mener videre at en ikke ved forsettlig straffbare handlinger bør kunne nedsette erstatningsbeløpet etter bestemmelsen i skadeserstatningsloven. Dette henger sammen med at vi ønsker at en i realiteten skal for-

skuttere beløp fastsatt i dom, ved at erstatning ikke skal settes lavere enn dommen sier. Når rettspraksis viser at en har satt ned erstatningssummen ikke bare på grunn av manglende betalingsevne, men også betalingsvilje, mener Fremskrittspartiet at dette er gått for langt. Fremskrittspartiet vil derfor avskjære denne muligheten til å nedsette erstatningsbeløpet når forholdet gjelder en forsettlig straffbar handling.

Jeg vil igjen få si at jeg er glad vi nå får denne loven, som er så viktig for de skadelidte og for ofrene, på plass. Jeg vil likevel få påpeke at saken bærer litt preg av hastverk, og jeg skulle ønske at Stortinget hadde fått bedre tid til å behandle en slik viktig sak. Jeg vil gjerne takke forrige taler, Ingrid Heggø, for at hun tok opp den problemstillingen at det kanskje er en nemndsleder som skal ta beslutninger på egen hånd. Jeg støtter de signalene hun gav i den forbindelse.

Jeg vil til slutt få ta opp mindretallsforslagene i innstillingen.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [21:37:01]: Aller først takk til saksordføreren for en ryddig gjennomgang av saken, som er blitt behandlet meget raskt i komiteen.

Forbedrede erstatningsordninger for voldsopfre er et viktig signal om at samfunnet tar ofrenes skade og tap på større alvor. Det er likevel et faktum at Høyre ikke var helt fornøyd med Regjeringens lovforslag. Gjennom komitebehandlingen har vi allikevel funnet en akseptabel løsning som betyr at Stortinget får tilbake sak om endringer i lovens § 11 allerede til våren. Dette er Høyre tilfreds med, for da kan vi også få på plass en mer rettferdig erstatning i tilfeller med flere ofre og etterlatte.

Personer som blir offer for vold, er i en sårbar situasjon, men grad av skade og problemer den enkelte drar med seg etter en slik voldsepisode, varierer. Derfor er det viktig med en robust erstatningsordning som evner å håndtere slike ulikheter, og som kan imøtekomme voldsopfre som er i posisjon til å søke erstatning.

La meg likevel understreke at voldsoffererstatning neppe kan bli noe mer enn et plaster på såret, og kan selv sagt aldri erstatte det tap man lider ved f.eks. å miste mor eller far eller andre nære familiemedlemmer. En økonomisk kompensasjon kan imidlertid lette hverdagen og gi noen færre bekymringer i en komplisert og vanskelig livssituasjon. Det i seg selv kan være en viktig avlastning for den som er rammet.

Høyre mener generelt at det er viktig å styrke ofrenes stilling. Likevel er det ingen tvil om at de svakeste blant oss fortjener særlig oppmerksomhet. Derfor er Høyre så opptatt av forbedrede erstatningsordninger for barn som ett bidrag til å styrke barns rettslige stilling i Norge.

De foreslåtte endringene i voldsoffererstatningsloven er en håndsrekning til mennesker som har vært utsatt for til dels svært traumatiske opplevelser, herunder kvinner som utsettes for voldtekt og voldtektsforsøk, og barn som har vært utsatt for eller vitne til vold og overgrep i opp-

veksten. Det er positivt at de foreslåtte lovendringene innebærer aksept for at ofre ikke umiddelbart etter voldshandling og/eller skade kan være i stand til å søke voldsoffererstatning, men at søknaden kan komme på et senere tidspunkt.

Det er tankevekkende og unektelig en stor utfordring at bekjempelse av vold i nære relasjoner fortsatt bærer preg av at temaet er tabubelagt. Desto viktigere er det å få en mobilisering for nye tiltak, og i særdeleshet rettet mot kvinner og barn. Virkeligheten er ikke alltid vakker, selv ikke oppunder jul. Dette er et faktum vi ikke kan stikke under stol. Dessverre opplever mange kvinner og barn å bli utsatt for svært krenkende overgrep. Samfunnet må derfor trappe opp innsatsen og aksjonene når det trygge hjemmet blir omgjort til et marerittliggende oppholdssted og fengsel.

Justisministerens bok «Bjørnen sover», om vold i familien, og den nye tverrdepartementale tiltaksplanen mot vold i nære relasjoner er viktige bidrag for å skape økt oppmerksomhet og til å komme videre med nye og forbedrede hjelpetiltak for ofre.

Justisministeren fortjener ros for å ha satt kampen mot vold i nære relasjoner enda høyere på den politiske dagsordenen. Reportasjeserien i VG om 72 kvinnedrap begått av kvinnenektemenn og kjærester, er en uhyggelig påminnelse om at hjemmets fire vegger ikke nødvendigvis er den trygge rammen mange tror den er. Den grusomme mishandlingssaken i Tromsø, der en liten fireårig gutt i lange perioder var blitt innestengt på et lite kott av sine foreldre, er en annen påminnelse om at ikke alle norske barn får den omsorg og har de rammene rundt oppveksten som ethvert barn fortjener. Det offentlige hjelpeapparatet griper for sent inn i mange tilfeller, som i saken fra Tromsø.

Det er utvilsomt krevende når offentlige myndigheter skal aksjonere innenfor dørstokken, i folks privatsfære. Ikke minst er politiets innsats her avgjørende for å avdekke vold i nære relasjoner.

«Det er jo ikke bare å gå,» lyder en av overskriftene i boka til statsråden. For å hjelpe kvinner som opplever vold i hjemmet, kreves sikkerhet for nødvendig oppfølging og bistand om kvinnen skal makte å bryte ut. På samme måte må barnevernet rustes bedre til å kunne bistå barn som trenger deres hjelp og beskyttelse. Høyre har i sitt alternative statsbudsjett også foreslått å etablere støttecentre for fornærmede i alle landets politidistrikt.

Den allmenne rettsoppfatning sier at det bør være mest mulig samsvar mellom den erstatning domstolen idømmer, og den som faktisk utbetales gjennom voldsoffererstatningsordningen når gjerningspersonen ikke kan gjøre opp for seg. Problemet er særlig framtrædende knyttet til lovens § 11, der dagens tak på utbetaling medfører at saker med flere ofre og etterlatte kommer urimelig dårlig ut. Dette er den direkte foranledningen til at Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett med en fornyet og helhetlig vurdering av voldsoffererstatningsloven § 11.

Jeg vil samtidig vise til tidligere oversendte forslag i forbindelse med budsjettbehandlingen, og forutsetter at

departementet i sin vurdering særlig har fokus på situasjoner der det er flere ofre og etterlatte.

Fra Høyres side vil jeg signalisere at vi mener denne gjennomgangen krever en grundigere bearbeiding som tar opp i seg flere aspekter enn den raske løsning Fremskrittspartiet tar til orde for her i dag.

Odd Einar Dørum (V) [21:42:14]: Venstre er glad for den utvikling som har skjedd med voldsoffererstatningsloven siden man for første gang, for noen år tilbake, begynte å endre den, fordi vi ble klar over hvilke voldsofre vi hadde i landet, og hva de var utsatt for. Det som nå skjer, er at vi tar inn over oss den erkjennelse som ordningen med voldsoffererstatning har gitt oss. På en rekke områder utvides ordningen. Man har sett på hvem som kommer inn under den, og hvordan man kan sørge for at ordningen blir mindre stivbent og greiere å håndtere, slik at folk som har vært utsatt for traumer eller vold, får en sjanse til å komme inn under systemet. Dette er kortutgaven av det som er framlagt.

Så synes jeg også det er bra at det som var en åpning i forbindelse med debatten om Justisdepartementets budsjett den 3. desember, nå er fanget opp, ved at komiteens flertall, regjeringspartiene og Høyre, vil komme tilbake til den situasjonen hvor det er mer enn ett offer, og vil gjøre det på en skikkelig måte. Venstre støtter hele denne tilnærmingen.

Jeg skal ikke utdype dette på noen annen måte enn å understreke, på samme måte som andre representanter har gjort tidligere, at voldsoffererstatningsordningen er én pilar for å gi ofre for vold oppreisning. En annen pilar er de ulike handlingsplaner som har vært lagt fram gjennom årene, og senest fra den sittende regjering nå i dag, så vidt jeg skjønner, og som går på å bekjempe vold i nære relasjoner. En del av det har jo vært å styrke politiets kompetanse, som har vært utviklet gjennom flere år, og i den sammenheng også utvikle kompetansen i andre viktige deler av samfunnet, bl.a. i helseapparatet.

Jeg vil også understreke det som representanten Aspaker var inne på, nemlig det forsøket som har pågått i Trondheim, i et tett samarbeid mellom påtalemyndighet, Trondheim kommune og politiet, hvor det har vært et støttekontor for voldsofre som nok har favnet bredere enn det vi ellers har hatt på rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, og som etter Venstres mening sikkert vil gi oss veldig god innsikt i hvordan vi kan gå videre.

Så – sent på kvelden: Det handler om at vi i dette landet, bit for bit, tar det som har vært holdt skjult, holdt inne i det private rom, ut i det offentlige, gir rettsbeskyttelse og sørger for at rettsstaten kommer noen skritt nærmere mennesker som har blitt usynliggjort. Og det at man for det første understreker muligheten for å slippe foreldelsesfrister for noen av situasjonene, og at man styrker situasjonen for barn, er i denne sammenhengen svært positivt.

Venstre gir sin helhjertede støtte til innstillingen. Fremskrittspartiet får ha sine forslag. Vi synes vel at de også kunne sett med sinnsro fram til det som kommer senere, men det er ulik sinnsro hos partiene, og det får vi ta til etterretning.

Statsråd Knut Storberget [21:45:01]: Jeg vil bruke anledningen nå i denne debatten, hvor vi vedtar en av de viktige pilarene – som representanten Dørum sa – i kampen mot vold, til også å si at Regjeringa har i dag framlagt sin handlingsplan mot vold i nære relasjoner, kalt «Vendepunkt».

Det er to aspekter i det. Det er 50 tiltak. Det er seks statsråder som er ansvarlige, og som står bak – Regjeringa som helhet står jo bak, men det er seks utpekte statsråder. Vi håper det blir en plan som kan bidra til to ting – for det første å løfte fram vold som skjer hjemme hos folk, og som rammer barn og kvinner særlig hardt mange ganger. Det er tillitsbrudd, og man har ikke noen annen trygg havn å søke. Det andre er at vi håper at tiltakene, og også det Odelstinget i dag skal vedta, vil bidra til at vi i noen av tilfellene hvor politiets og domstolenes innsats ikke bestendig fører fram i den forstand at man får tilstrekkelig bevis for straffeskyld, i større grad kan utvikle sivile spor som gir aksept og forståelse for dem som rammes, sjøl om man ikke nødvendigvis har tilstrekkelig bevis, eller man ikke ønsker straffesak. Voldsoffererstatningen er en slik pilar, hvor folk føler at man i stor grad blir trodd i forhold til sin beskrivelse av det hele.

Jeg har ingen tro på at penger alene kan løse særlig mange problemer for noen av dem som utsettes for alvorlige overgrep, vold eller trusler, men jeg har tro på at et vedtak og en bekjentgjøring fra det offentlige, bl.a. gjennom voldsoffererstatningsordningen, kan bidra til at de som er ofre, føler at man i større grad blir hørt og trodd i forhold til den opplevelse de har av situasjonen. Derfor er det gledelig at vi samler et så bredt flertall for det å utvide denne ordningen, særlig henimot barna. At man nå bringer inn som element i voldsoffererstatningsordningen den vold som rammer barn i nære relasjoner også som vitner, er jo et kraftig signal til de voksne i forhold til hvordan man håndterer barn i en slik situasjon – at det nærmest er et overgrep å måtte gå inn i slike situasjoner og gjentatte ganger ofte se at andre som er nærstående, rammes av vold. Så jeg er veldig glad for at vi får full tilslutning til det, og det er et viktig signal vi sender ut med det. Jeg tror det også kan bidra til å løfte blikket og fokuset i forhold til denne type alvorlige kriminelle handlinger.

Det er også positivt at vi nå får ryddet av veien de foreldelsesregler som har bremsert mye av mulighetene, særlig for barn, til å få erstatning, barn som ikke naturlig tenker på det å kreve erstatning kanskje i 14–16-årsalder, men som vil ha muligheter til å få det.

Dessuten vil jeg understreke også fra denne talerstol at når forarbeider skal tolkes, uttalelser i Odelstinget skal tolkes og brukes i rettspraksis i utformingen av disse reglene, er et av motivene for å endre bestemmelsene i denne runden at vi ser på vold som skjer i nære relasjoner, som en helt særegen alvorlig handling, og som vi mener helt klart berettiger til det å kunne innrømmes voldsoffererstatning. Så får det være et av de 50 tiltakene som kan bidra til en større mobilisering enn det vi har sett tidligere, og som kanskje kan vekke bjørnen som sover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [21:49:08]: Bare la oss slå fast at Fremskrittspartiet er helt enig i at dette er en veldig viktig sak, og vi er veldig glad for det arbeidet som Regjeringen gjør i denne saken.

Likevel er ikke Regjeringen villig til å gjøre noe med grensen på 20 G og den forskjellen det blir mellom flere søsken og enebarn, når vi har denne saken til behandling i dag. Statsråden har selv sagt at han er fullt klar over den problemstillingen, men at han må ha et bedre grunnlag for å gjøre noe med det.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Vi har denne saken til behandling i dag, men hvilket annet grunnlag må statsråden ha for å kunne gjøre noe med dette i revidert nasjonalbudsjett? Hvorfor kan ikke statsråden gjøre noe med denne forskjellsbehandlingen i dag når vi behandler denne loven?

Statsråd Knut Storberget [21:49:50]: Jeg mener at det ikke er noen forskjellsbehandling som skjer i dag. Det som er problematisk for mange, er at taket etter deres mening er for lavt, slik at der hvor det bl.a. er flere søsken, vil hver søsken få mindre erstatning enn om man var en eller f.eks. to søsken.

Dette er jo ingen enkel problemstilling bare å ta sånn over bordet, slik det har blitt framstilt fra Fremskrittspartiet. For det første må vi stille spørsmål om hvor taket i så fall skal gå, hvis man ønsker å sette et tak. Er det slik at det er selve beløpets størrelse som er avgjørende for reparasjonen for de fornærmede? Det er det ene. Det andre spørsmålet er om det er riktig at man skal dele på hver søsken f.eks. helt like deler og behandle enebarn helt likt som et barn som kommer fra en søskenflokk hvor det er flere søsken. Mange vil hevde at det å være i en søskenflokk, faktisk også bidrar til at skadene blir mindre. Så jeg syns det er god grunn til å se nærmere på dette, om vi skal gå for en utvidelse av taket.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [21:51:31] (komiteens leder): Hver dag blir det altfor mange nye tall i statistikkene over ofre for familievold. Hver dag er det altfor mange barn som lever med frykt og usikkerhet på grunn av den volden de ofte – altfor ofte – opplever, og hver dag blir kvinner utsatt for alvorlig og ofte – altfor ofte – en type vold som krever liv. Derfor er dette en veldig viktig sak, fordi vi med dette ikke bare sørger for at flere ofre gis en oppreisning, men fordi dette også er et tydelig signal om at Stortinget ikke aksepterer noen former for vold i nære relasjoner.

Men årsaken til at jeg tok ordet i denne saken, var representanten Hornes innlegg, hvor hun hevdet at jeg bare skjøv ansvaret framfor meg og ikke var villig til å se på en del forhold som er avdekket etter at lovforslaget var på høring. Jeg mener at det etter at lovforslaget var på høring, har vært en del saker som viser at det er en skjevhet i for-

hold til hvordan voldsoffererstatningsordningen slår ut. Derfor er jeg veldig glad for både det flertallet i komiteen har sagt, og for statsrådets sterke understreking av at dette er forhold som han skal se nærmere på og komme tilbake til Stortinget med i løpet av våren. Jeg er sikker på at vi kommer til å få en god behandling av denne problematikken da.

Men jeg må si at innstillingen til Fremskrittspartiet, merknaden til Fremskrittspartiet i denne saken og Fremskrittspartiets forslag er utrolig betegnende for Fremskrittspartiets politikk når det gjelder vold i nære relasjoner.

Jeg har tidligere vist til en kronikk som Jan Arild Ellingsen og Siv Jensen hadde i VG som omhandlet vold i nære relasjoner. Det ble ikke nevnt noen tiltak i den kronikken, bortsett fra det å høyne straffenivået. Ellers ble det ikke nevnt noen tiltak mot vold i nære relasjoner. Det står i ganske sterk kontrast til den handlingsplanen som ble lagt fram av Regjeringa i dag. På samme måte er det med dette forholdet. Fremskrittspartiet hadde ikke lagt inn én krone i sitt alternative budsjett, og en kan ikke heve erstatningsbeløpsgrensen for voldsofre uten at en også dekker det inn. Det hadde ikke Fremskrittspartiet gjort i sitt budsjett. Derfor er det bare tomme ord fra Fremskrittspartiet, og det er utrolig betegnende for Fremskrittspartiets politikk når det gjelder arbeidet mot vold i nære relasjoner.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

(Votering, sjå side 158)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–5.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har representanten Odd Einar Dørum på vegner av Venstre sett fram to forslag. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i sitt arbeid med politiregisterloven sørge for at den som registreres i identitetsregisteret kan slettes etter en viss tid, med mindre den registrerte er dømt for nye lovbrudd eller andre viktige forhold tilsier at registreringen bør opprettholdes.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v
om endringer i straffeprosessloven
(utvidelse av DNA-registeret)

I

Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) 22. mai 1981 nr. 25 endres slik:

§ 157 skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan underkastes kroppslig undersøkelse når det antas å være av betydning for opplysningen av saken og ikke fremstår som et uforholdsmessig inngrep. Det kan tas blodprøve og foretas andre undersøkelser som kan skje uten fare eller betydelig smerte.

Disse regler gjelder selv om straff ikke kan idømmes på grunn av reglene i straffeloven §§ 44 eller 46. Det gjelder også når tilstanden har medført at den mistenkte ikke har utvist skyld.

Uten mistenktes samtykke kan undersøkelse bare foretas etter kjennelse av retten. Så vidt mulig og tilrådelig skal han få adgang til å uttale seg før avgjørelsen treffes.

Dersom formålet med undersøkelsen ellers kunne forspilles, kan ordre fra påtalemyndigheten tre i stedet for kjennelse av retten. Ordren skal være skriftlig og grunnlagt. Er det fare ved opphold, kan ordren gis muntlig, men den skal da snarest mulig nedtegnes.

De innhentede prøvene skal bare brukes i strafferettspleien. Kongen kan i forskrift likevel bestemme at retts toksikologiske analysedata også kan brukes i forskningsøyemed, og gi nærmere regler om slik bruk.

Ny § 158 skal lyde:

Uten hensyn til § 157 første ledd kan det innhentes biologisk materiale med sikte på å gjennomføre en DNA-analyse av den som med skjellig grunn mistenkes for en straffbar handling som etter loven kan medføre frihetsstraff. Regelen i § 157 annet ledd gjelder tilsvarende.

Hvis den det gjelder samtykker skriftlig, kan det innhentes biologisk materiale med sikte på å gjennomføre DNA-analyse uten hensyn til om det foreligger skjellig grunn til mistanke. Analyseresultatet og det biologiske materialet tilintetgjøres når formålet med undersøkelsen er oppnådd.

Det biologiske materialet innhentes av politiet. Nekter den mistenkte å medvirke til nødvendig undersøkelse, må det ikke brukes tvang uten at retten ved kjennelse har avgjort at vilkårene for å ta DNA-prøve er oppfylt. Dersom det vil medføre vesentlig ulempe å avvente rettens avgjørelse, kan ordre fra påtalemyndigheten tre i stedet for kjennelse av retten. Regelen i § 157 fjerde ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.

Når vilkårene for registrering etter § 160 a første til fjerde ledd er oppfylt, kan det også etter at avgjørelsen er rettskraftig eller saken endelig avgjort innhentes biologisk materiale fra personer som kan registreres i registeret. Nekter vedkommende å avgi biologisk materiale frivillig, kan slikt materiale innhentes med tvang når dette kan skje uten fare eller betydelig smerte.

Med biologisk materiale menes i denne bestemmelsen spytt eller celleprøver fra munnhule. Kongen kan i forskrift bestemme at også annet biologisk materiale skal omfattes av bestemmelsen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 160 a skal lyde:

Den som er ilagt en straff for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan registreres i identitetsregisteret. Registrering kan først skje når avgjørelsen er rettskraftig eller saken er endelig avgjort. Handling som det er utferdiget forenklet forelegg for, gir ikke grunnlag for registrering.

Presidenten: Her ligg det føre eit alternativt forslag frå Venstre. Forslaget lyder:

«Straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 endres slik:

§ 160 a første ledd skal lyde:

Den som er ilagt en straff på seks måneders ubetjent fengsel, kan registreres i identitetsregisteret. Registrering kan først skje når avgjørelsen er rettskraftig eller saken er endelig avgjort. Handling som det er utferdiget forenklet forelegg for, gir ikke grunnlag for registrering.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Venstre blei tilrådinga frå komiteen vedteken med 69 mot 4 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.01.11)

Vidare var tilrådd:

Den som ikke kan dømmes til straff for en handling som kvalifiserer for registrering på grunn av reglene i straffeloven §§ 44 eller 46, kan likevel registreres. Det samme gjelder når tilstanden har medført at vedkommende ikke har utvist skyld.

Den som har begått en handling som kunne ha medført frihetsstraff om den hadde vært begått i Norge, og som i utlandet er ilagt en straff som svarer til dem som er nevnt i straffeloven § 15, kan registreres dersom vedkommende arbeider eller oppholder seg i Norge.

Den som begjærer det av grunner som finnes fyllestgjørende, kan registreres i identitetsregisteret.

Politiet treffer vedtak om registrering.

Opplysningene i registeret skal bare brukes i straffettspleien. Kongen kan i forskrift likevel bestemme at opplysningene også kan brukes i forskningsøyemed, og gi nærmere regler om slik bruk.

Kongen kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om DNA-registrering, for eksempel regler om registrering i henholdsvis identitetsregisteret og sporregisteret, om føring og bruk av registrene, om søk i registrene, om sletting av opplysninger i registrene, om innsynsrett og klagerett for den som er registrert, om oppbevaring av DNA-profiler og om utlevering av opplysninger i DNA-registeret til utenlandsk politimyndighet.

II

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Kongen kan fastsette overgangsregler.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endring i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (gjennomføring av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon)

I

I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning gjøres følgende endring:

Ny § 1-6 skal lyde:

§ 1-6 (ansvar for skade voldt ved korrupsjon)

1. Den som har lidt skade som følge av korrupsjon, kan kreve erstatning fra den som med forsett eller uaktsonhet svarer for korrupsjonen eller for medvirkning til korrupsjonen. Erstatning kan også kreves fra den ansvarliges arbeidsgiver hvis korrupsjonen er skjedd i tilknytning til utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, med mindre denne påviser at det er truffet alle rimelige forholdsregler for å unngå korrupsjon og ansvar heller ikke vil være rimelig etter en samlet vurdering av omstendighetene i saken. Lovens § 2-1 nr. 2 og nr. 3, § 2-2 og § 2-3 gjelder tilsvarende.
2. Erstatning skal dekke den skadelidtes økonomiske tap, jf. kapittel 3 og 4.
3. Med korrupsjon menes atferd som nevnt i straffeloven §§ 276 a og 276 c. Dette gjelder uten hensyn til om noen er straffskyldig. Hører den ansvarlige eller dennes arbeidsgiver hjemme i Norge, gjelder ansvaret også om korrupsjonen skjer i utlandet eller skaden oppstår i utlandet.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har representanten Solveig Horne sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v
om endringar i straffeprosessloven
(avgrensa dokumentinnsyn og provføring)

I

I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 vert følgjande endringar gjorte:

§ 28 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Reglene i § 242 a *tredje til syvende ledd* gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 52 tredje ledd sjetten og sjuande punktum vert oppheva.

§ 82 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved skjult etterforskning får mistenkte heller ikke stilling som siktet ved at påtalemyndigheten begjærer nekting av innsyn etter § 242 a.

Noverande tredje punktum vert nytt fjerde punktum.

§ 242 a skal lyde:

Etter begjæring fra statsadvokaten kan tingretten som en enkeltstående rettshandling, jf. § 272 a, ved kjennelse beslutte at påtalemyndigheten kan nekte den *mistenkte* og forsvaren innsyn i opplysninger som påtalemyndigheten ikke vil påberope som bevis i saken, når det om innsyn gis, kan være fare for

- a) en alvorlig forbrytelse mot noens liv, helse eller frihet,
- b) at muligheten for en person til å delta skjult i etterforskningen av andre saker som nevnt i andre ledd, blir vesentlig vanskeliggjort,
- c) at muligheten for politiet til å forebygge eller etterforske forbrytelser som nevnt i annet ledd, blir vesentlig vanskeliggjort fordi informasjon om andre saker eller om politiets metodebruk blir kjent, eller

d) at politiets samarbeid med et annet lands myndigheter blir vesentlig vanskeliggjort.

Unntak fra dokumentinnsyn kan bare besluttes dersom det er strengt nødvendig og det ikke medfører vesentlige betenkeligheter av hensyn til den *mistenktes* forsvar.

Reglene i første ledd første punktum bokstav b til d gjelder bare i saker om en handling eller forsøk på en handling

- a) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller
- b) som rammes av straffeloven kapittel 8 eller 9 eller § 162 eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse av forbrytelser kommer ikke i betraktning.

Presidenten: Her ligg det føre eit alternativt forslag frå Framstegspartiet, Forslaget lyder:

«I straffeprosessloven (avgrensa dokumentinnsyn og provføring) gjøres følgende endring:
§ 242 a andre ledd siste punktum strykes.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga frå komiteen vedteken med 57 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.03.30)

Vidare var tilrådd:

Retten kan på vilkår som nevnt i første og annet ledd også nekte innsyn i opplysninger som er fremlagt for retten som grunnlag for avgjørelse om bruk av tvangsmidler som nevnt i §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a, 216 b, 216 m og 222 d.

Bestemmelsen i § 130 a sjetten ledd gjelder tilsvarende så langt den passer. Foreligger det rettskraftig kjennelse om at det skal gis innsyn i opplysninger som er begjært unnatt etter bestemmelsen her, kan påtalemyndigheten likevel nekte innsyn dersom den innstiller strafffølgingen.

Den *mistenktes* forsvarer plikter å bevare taushet om opplysninger han får innsyn i, men som den *mistenkte* nektes innsyn i etter bestemmelsen her.

Retten kan bare omgjøre en kjennelse om å nekte innsyn etter paragrafen her, dersom det har kommet til nye opplysninger. *Fjerde ledd annet punktum* gjelder tilsvarende. Rettens avgjørelse etter paragrafen her kan ikke brukes som ankegrunn.

Statsadvokatens begjæring etter første ledd og andre dokumenter knyttet til behandlingen av begjæringen inngår ikke i straffesaksdokumentene i den sak begjæringen

knytter seg til, og skal ikke gjøres kjent for mistenkte og forsvareren. §§ 216 e annet ledd og 216 i første ledd første punktum gjelder tilsvarende. Kjennelsen skal meddeles den advokat som er særskilt oppnevnt etter § 100 a. Mistenkte og forsvareren skal likevel meddeles avgjørelse om å nekte innsyn i opplysninger etter paragrafen her, men skal ikke gjøres kjent med innholdet i kjennelsen. Ved skjult etterforskning kan meddelelse utsettes til den mistenkte får underretning om etterforskningen.

§ 264 sjette ledd andre punktum skal lyde:

Reglene i § 242 a tredje til syvende ledd gjelder tilsvarende.

§ 292 a første ledd første punktum skal lyde:

Etter begjæring fra aktor kan tingretten som en enkeltstående rettshandling, jf. § 272 a ved kjennelse beslutte at et vitne ikke skal forklare seg om forhold som påtalemyndigheten ikke vil påberope som bevis i saken, når det om forklaring gis, kan være fare for

- a) en alvorlig forbrytelse mot noens liv, helse eller frihet,
- b) at muligheten for en person til å delta skjult i etterforskningen av andre saker som nevnt i annet ledd, blir vesentlig vanskeliggjort,
- c) at muligheten for politiet til å forebygge eller etterforske forbrytelser som nevnt i annet ledd, blir vesentlig vanskeliggjort fordi informasjon om andre saker eller om politiets metodebruk blir kjent, eller
- d) at politiets samarbeid med et annet lands myndigheter blir vesentlig vanskeliggjort.

§ 292 a tredje og fjerde ledd skal lyde:

Retten kan på vilkår som nevnt i første og annet ledd også beslutte at et vitne ikke skal forklare seg om forhold som kan røpe opplysninger som er fremlagt for retten som grunnlag for avgjørelse om bruk av tvangsmidler som nevnt i §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a, 216 b, 216 m og 222 d.

Reglene i § 242 a fjerde til syvende ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå representanten Solveig Horne på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 2, frå representanten Ingrid Heggø på vegner av justiskomiteen

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) gjøres følgende endringer:

I kapittel 13 skal nytt avsnitt VII lyde:

VII. Fusjon over landegrensene

§ 13–25 *Virkeområde mv.*

(1) Bestemmelsene i §§ 13–25 til 13–36 gjelder fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. Et allmennaksjeselskap kan bare fusjoneres med et utenlandsk selskap etter første punktum som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Også aksjeselskap kan delta i en fusjon som nevnt i første og annet punktum, og reglene i §§ 13–25 til 13–36 gjelder i så fall også for aksjeselskapet.

(2) Ved fusjon etter første ledd gjelder følgende regler tilsvarende for det norske selskapet så langt de passer og med de tilpasninger som følger av §§ 13–25 til 13–36:

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

1. § 13–2 første ledd. Begrensningen i § 13–2 første ledd nr. 2 gjelder likevel ikke dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fusjon med et tillegg til vederlaget i aksjer som overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget,

Presidenten: Her ligg det føre eit alternativt forslag frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Allmennaksjeloven § 13-25 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. § 13-2. Begrensningen i § 13-2 første ledd nr. 2 gjelder likevel ikke dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fusjon med et tillegg til vederlaget i aksjer som overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga frå komiteen vedteken med 58 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.05.26)

Vidare var tilrådd:

2. § 13-3 annet og tredje ledd,
3. §§ 13-4 og 13-5,
4. § 13-8 nr. 1 og 2 og § 13-9,
5. §§ 13-11 til 13-16,
6. § 13-17 annet ledd,
7. § 13-18 første, tredje og fjerde ledd,
8. § 13-19,
9. §§ 13-21 til 13-23.

§ 13-26 *Utarbeidelse av fusjonsplan*

(1) Styret i allmennaksjeselskapet skal sammen med de kompetente organer i de utenlandske selskapene som deltar i fusjonen, utarbeide en felles fusjonsplan. Planen skal undertegnes av styret.

(2) Fusjonsplanen skal minst angi:

1. selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor, herunder forslag om dette for det overtakende selskapet etter fusjonen,
2. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet,
3. regler om tildeling av aksjer eller selskapsandeler i det overtakende selskapet,
4. sannsynlige virkninger av fusjonen for sysselsettingen i selskapene,
5. fra hvilket tidspunkt aksjene eller selskapsandelene gir rett til utbytte i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår som gjelder for å utøve denne retten,
6. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses å være foretatt for det overtakende selskapets regning,
7. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11-1, 11-10 og 11-12 i det eller de overdragende selskapene skal ha i det overtakende selskapet eller hvilke tiltak som foreslås til fordel for slike rettighetshavere,
8. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle de uavhengige sakkyndige, medlemmer av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
9. vedtekter for det overtakende selskapet etter fusjonen,

10. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
11. opplysninger om vurderingen av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet,
12. datoen for de deltakende selskapenes årsregnskap som har dannet grunnlag for fastsettelsen av vilkårene for fusjonen.

§ 13-27 *Rapport om fusjonen*

(1) I tillegg til det som er fastsatt i § 13-9, skal styrets rapport om fusjonen redegjøre for den betydning fusjonen kan få for kreditorene og aksjeeierne i selskapet.

(2) Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte, eller for de ansatte i selskapet, senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen.

§ 13-28 *Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen*

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fusjonen, skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av en eller flere uavhengige sakkyndige. Selskapene kan likevel i fellesskap anmode den ansvarlige myndighet i en EØS-stat hvor et av de deltakende selskapene er registrert, om å oppnevne en eller flere uavhengige sakkyndige, eller i fellesskap engasjere en eller flere uavhengige sakkyndige som er godkjent av en slik myndighet, til å gjennomgå den felles fusjonsplanen og utarbeide en felles skriftlig redegjørelse til alle aksjeeierne i de deltakende selskapene.

(2) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes en statsautorisert eller registrert revisor. Det samme gjelder der selskapene engasjerer norsk uavhengig sakkyndig etter reglene i første ledd tredje punktum. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.

(3) Redegjørelsen skal minst ha det innhold som følger av § 13-10. Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen. Dersom felles skriftlig redegjørelse etter første ledd tredje punktum er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk eller dansk, skal en autorisert oversettelse av redegjørelsen til norsk gjøres tilgjengelig for aksjeeierne innen fristen i annet punktum.

(4) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til tredje ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, samtykker til dette.

§ 13-29 *Melding og kunngjøring av fusjonsplanen*

I tillegg til det som er fastsatt i § 13-13, skal meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring inneholde opplysninger om:

1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen,
2. registeret der hvert av selskapene er registrert, og selskapenes registreringsnummer,
3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette

er relevant, i hvert av selskapene, samt adressen hvor fullstendige opplysninger om reglene for denne fremgangsmåten kan fås kostnadsfritt.

§ 13–30 *Vilkår for godkjenning av fusjonsplanen*

Generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet.

§ 13–31 *Fusjonsattest*

(1) Når fristen for innsigelse etter § 13–15, jf. § 13–25 annet ledd nr. 5, er utløpt for et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, og forholdet til de kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13–16 er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre fusjonen. Foretaksregisteret skal utstede en attest som bekrefter at de dokumenter og formaliteter som kreves forut for fusjonen, er utarbeidet og gjennomført.

(2) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, sende attesten etter første ledd sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen, til den ansvarlige myndighet i denne EØS- staten innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten.

§ 13–32 *Registrering av fusjonen*

(1) Skal det overtakende selskapet være underlagt lovgivningen i Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. alle utenlandske selskaper som deltar i fusjonen, har meldt fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS- staten selskapet er registret, innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten, sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen i selskapet,
2. alle selskapene som deltar i fusjonen, har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår,
3. ordninger for arbeidstakernes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13–34, der dette er relevant,
4. det overtakende selskapet er lovlig stiftet der fusjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,
5. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fusjonen.

(2) Ved fusjoner som nevnt i første ledd skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS- statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

(3) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13–33 *Rettsvirkninger av fusjonen*

(1) En fusjon over landegrensene skal ha de rettsvirkninger som følger av § 13–17 første ledd nr. 1 til 6. I tillegg skal fusjonen ha som virkning at de deltakende selskapenes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunkt fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet.

(2) Rettsvirkningene av fusjonen inntretr på det tidspunkt som er fastsatt i lovgivningen som regulerer det overtakende selskapet. Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt norsk rett, inntretr rettsvirkningene når fusjonen blir registrert i samsvar med § 13–32 første ledd.

§ 13–34 *Arbeidstakernes innflytelse*

Kongen gir i forskrift nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i denne lov eller annen lovgivning om arbeidstakernes rett til representasjon i styrende organer.

§ 13–35 *Ugyldighet*

(1) Søksmål med påstand om at et allmennaksjeselskaps beslutning om fusjon over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattest etter § 13–31. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises.

(2) Retten som et søksmål etter første ledd er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av fusjonsattesten etter § 13–31 eller for registrering av fusjonen etter § 13–32.

(3) En fusjon over landegrensene kan ikke kjennes ugyldig etter at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13–36 *Fusjon over landegrensene mellom morselskap og heleid datterselskap*

Ved fusjon over landegrensene der et selskap eier samtlige aksjer i et eller flere andre selskap som deltar i fusjonen, gjelder §§ 13–25 til 13–35 med følgende tilpasninger:

1. Fusjonsplanen skal inneholde de opplysninger som følger av § 13–26 annet ledd nr. 1, nr. 4 og nr. 6 til 12.
2. § 13–28 om sakkyndig redegjørelse gjelder ikke.
3. § 13–3 annet ledd (jf. § 13–25 annet ledd nr. 2) om generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen gjelder ikke for det overdragende selskapet.

I kapittel 14 skal nytt avsnitt III og ny § 14–12 lyde:

III. Fisjon over landegrensene

§ 14–12 *Fisjon over landegrensene*

(1) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS- stater.

(2) Et allmennaksjeselskap kan delta i en fisjon etter første ledd dersom følgende vilkår er oppfylt:

1. lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, er ikke til hinder for å gjennomføre fisjonen,
2. lovgivningen som det eller de overtakende selskapene er eller skal være underlagt, gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som det som følger av rådsdirektiv 2005/56/EF artikkel 16.

(3) I et norsk overdragende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene i fjerde ledd. I et norsk overtakende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av fjerde ledd.

(4) For gjennomføringen av en fisjon over landegrensene gjelder følgende regler tilsvarende så langt de passer:

1. § 14–1, § 14–2 første og annet ledd og § 14–3 tredje ledd,
2. § 13–26, jf. § 14–4 første ledd annet punktum nr. 1 og 2, og § 13–7 og § 13–8 nr. 1 og 2,
3. § 13–9, jf. § 13–27, og § 13–10,
4. § 13–11 og forskrift fastsatt i medhold av § 13–34,
5. §§ 13–12 og 13–13, jf. § 13–29,
6. § 13–30,
7. §§ 14–5 og 14–6,
8. §§ 13–14 til 13–16 og §§ 13–31 og 13–32,
9. § 13–17, jf. § 13–33,
10. §§ 14–8, 14–9 og 14–11,
11. § 13–35.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) gjøres følgende endringer:

I kapittel 13 skal nytt avsnitt VII og ny § 13–25 lyde:

VII. Fusjon over landegrensene

§ 13–25 *Fusjon over landegrensene*

Ved fusjon mellom ett eller flere aksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, gjelder bestemmelsene i §§ 13–25 til 13–36 i lov om allmennaksjeselskaper tilsvarende. Et aksjeselskap kan bare fusjoneres med et utenlandsk selskap etter første punktum som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

I kapittel 14 skal nytt avsnitt III og ny § 14–12 lyde:

III. Fisjon over landegrensene

§ 14–12 *Fisjon over landegrensene*

Ved fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater, gjelder bestemmelsene i lov om allmennaksjeselskaper § 14–12 tilsvarende.

III

I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister skal § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum lyde:

Arbeidsretten kan ikke behandle tvister som knytter seg til tariffavtaler inngått etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk *selskap*, SCE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk samvirkeforetak eller *allmennaksjeloven § 13–34*, jf. *aksjeloven § 13–25*, om arbeidstakernes innflytelse ved fusjon over landegrensene.

IV

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) skal § 1–9 lyde:

Som fusjon regnes sammenslåing som nevnt i aksjeloven § 13–2 og allmennaksjeloven § 13–2, samt sammenslåing som omfatter annen regnskapspliktig og som gjennomføres på tilsvarende måte. *Som fusjon regnes også en sammenslåing som nevnt i allmennaksjeloven §§ 13–25 til 13–36*, jf. *aksjeloven § 13–25*, om fusjoner over landegrensene når kontantvederlaget som ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget.

V

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) skal § 13–5 annet ledd annet punktum lyde:

Reglene i aksjeloven kapitlene 13 og 14 og § 4–26 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, med unntak av reglene i aksjeloven §§ 13–25 og 14–12.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det gjenstår då å votere over VI, som er datoen for når lova blir sett i verk. Presidenten har fått beskjed om at det ved ein inkurie var oppgitt feil dato for når lova skal setjast i verk i forslaget til vedtak VI i innstillinga.

Presidenten vil derfor la votere over forslag nr. 2, frå justiskomiteen, om ny føresegn for når lova blir sett i verk. Presidenten har grunn til å tru at alle partia vil støtte forslaget. Forslaget lyder:

«Vedtaks punkt VI skal lyde:

Loven trer i kraft straks.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå justiskomiteen blei samrøystes vedteke.

Presidenten: Dermed fell VI i innstillinga bort. Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekte.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Solveig Horne sett fram fem forslag på vegner av Framstegspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og eventuelt fremme nødvendige forslag i forhold til om staten også i andre saker enn de som faller inn under voldsoffererstatningen, skal ha en ordning hvor staten forskutterer erstatningsbeløpet og deretter krever regress. Regjeringen melder tilbake til Stortinget på egnet måte i egen sak.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Det vil da først bli votert over forslaga nr. 1, 2 og 4, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Någjeldende § 11 første ledd oppheves.»

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 11 første ledd skal lyde:

§ 11. Forhold til rettskraftig dom og nedre grense for erstatning

Hvor det foreligger rettskraftig domsavsigelse som fastsetter erstatningsbeløp for skadelidende, kan man ikke utbetale lavere erstatningsbeløp enn det som følger av dommen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«I lov om skadeserstatning § 5-2 skal nytt annet ledd lyde:

§ 5-2. (lemping og erstatningsansvar)

Lemping av erstatningsansvar etter denne bestemmelsen kommer ikke til anvendelse dersom grunnlaget for erstatningen er en forsettlig straffbar handling.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 57 representantar røysta mot forslaga frå Framstegspartiet og 17 representantar røysta for.

(Voteringsutskrift kl. 22.07.38)

Rune J. Skjælaaen (Sp) (frå salen): President! Jeg stemte feil!

Presidenten: Då skal resultatet vere 58 røyster mot og 16 røyster for forslaga. Dermed er forslaga frå Framstegspartiet ikkje vedtekne.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slike vedtak:

A .
L o v
I

om endringer i lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven)

I

Lov 20. april 2001 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven) endres slik:

§ 1 første ledd skal lyde:

Den som har lidd personskade som følge av en *straffbar handling som krenker livet, helsen eller friheten*, eller dennes etterlatte, har rett til voldsoffererstatning fra staten etter reglene i loven her. *Hvis et barn har opplevd vold mot en nærstående person, og dette er egnet til å skade barnets trygghet og tillit, har barnet rett til oppreisning utmålt etter § 6. Barnet kan også kreve erstatning etter §§ 4 og 5.* Voldsoffererstatning ytes selv om gjerningspersonen ikke kan straffes fordi vedkommende var utilregnelig som nevnt i straffeloven § 44 eller under 15 år, eller det foreligger overskridelse av nødverge som er straffri etter straffeloven § 48 fjerde ledd.

§ 2 første ledd skal lyde:

Voldsoffererstatning ytes når den skadevoldende handling har funnet sted her i riket, *herunder Svalbard*, om bord på norsk fartøy, boreplattform eller luftfartøy eller på innretning eller anlegg for utforskning eller utnytting av undersjøiske naturforekomster på den norske del av kontinentalsokkelen.

§ 3 annet og tredje ledd skal lyde:

Søknaden må være fremsatt for Kontoret for voldsoffererstatning for erstatningskravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven. Det er likevel tilstrekkelig at søknaden fremsettes før skadevolderens eventuelle straffansvar er foreldet etter reglene i straffeloven eller før skadelidte fyller 21 år.

Erstatning ytes bare når den straffbare handlingen er anmeldt til *politiet*. Dessuten må søkeren ha krevd at erstatningskravet tas med i en eventuell straffesak mot skadevolderen. I særlige tilfeller kan erstatning ytes selv om vilkårene i leddet her ikke er oppfylt.

§ 7 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved dødsfall *har avdødes ektefelle, samboer, barn eller foreldre rett til erstatning for personskade etter reglene i § 4. Uten krav om personskade kan disse tilkjennes oppreisning etter reglene i § 6. I særlige tilfeller kan søken tilkjennes erstatning og oppreisning som nevnt i leddet her.*

For erstatning etter bestemmelsen her anses dødsfallet som ett skadetilfelle etter § 11.

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Nedsettelse, lempning og reduksjon*

Om nedsettelse eller bortfall av voldsoffererstatning på grunn av skadelidtes medvirkning m.v. gjelder skadeserstatningsloven § 5-1 tilsvarende.

Det skal ikke lempes eller reduseres som angitt i skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 og § 5-2.

§ 13 nytt tredje ledd skal lyde:

Saker som ikke byr på vesentlige tvilsspørsmål, kan avgjøres av nemndas leder alene. I slike saker kan nemnda også delegere vedtaksmyndighet til nemndas sekretariat.

§ 14 nytt femte ledd skal lyde:

Det kan i særlige tilfelle bestemmes at en part skal få dekket utgifter til innhenting av erklæringer fra lege, tannlege, psykolog og lignende.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

I kraftsetting og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene i § 1, § 3 og § 7 kommer ikke til anvendelse i tilfeller der det søkes om voldsoffererstatning på grunn av handlinger som har funnet sted før lovens ikrafttredelse.

Endringene i § 2, § 10, § 13 og § 14 kommer til anvendelse i tilfeller der det etter endringslovens ikrafttredelse fremsettes søknad om voldsoffererstatning.

Presidenten: Her ligg det føre eit alternativt forslag, nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«I kraftsetting og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringer i denne lov kommer til anvendelse i de tilfeller der det etter endringslovens ikrafttredelse fremsettes søknad om voldsoffererstatning.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga vedteken med 58 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.08.37)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Vidare var tilrådd:

B.

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008 om å komme tilbake med en nærmere gjennomgang av voldsoffererstatningsordningen.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordnens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

S a k n r . 6

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Ber nokon om ordet i samsvar med § 37a i forretningsordenen før møtet sluttar? – Møtet er slutt.

Møtet slutt kl. 22.10.
